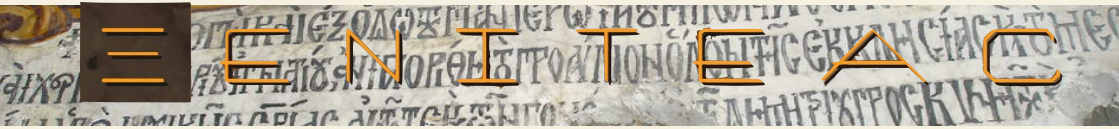

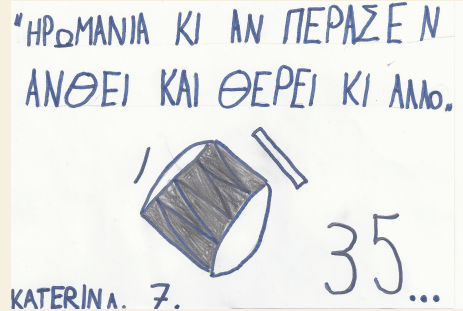
DER HOLOCAUST DER PONTOS GRIECHEN

ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

35 JAHRE VEREINIGUNG DER GRIECHEN AUS PONTOS IN DER SCHWEIZ

35 ΧΡΟΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΠΟΝΤΙΩΝ ΕΛΒΕΤΙΑΣ

DER ALPAUFZUG (EXODOS SO PARCHAR)

ΕΞΟΔΟΣ ΣΟ ΠΑΡΧΑΡ'

Περιοδική Έκδοση της Ένωσης Ποντίων Ελβετίας • Τρυγομηνάς 2010 • Τεύχος 5
Zeitschrift der Vereinigung der Griechen aus Pontos in der Schweiz • Oktober 2010 • Nr. 5

...Σα ξένα τοπέα λάσκουμαι αμόν σασουρεμένον, τεμόν το σπít' κ' εγνωρτσε εμέν, ν' αιλει εμέν τον ξένον...

Εκδότης: Ένωση Ποντίων Ελβετίας · **Υπεύθυνος Έκδοσης και Ύλης:** Γιώργος Νικολαΐδης
Herausgeber: Vereinigung der Griechen aus Pontos in der Schweiz · **Chefredaktor:** Georg Nikolaidis

Συντακτική ομάδα: Νώντας Καλπακίδης, Στέλλα Νικολαΐδη, Χρήστος Σταυριανίδης · **Συνεργάτες αυτού του τεύχους:** Ιωάννης Αμανατίδης, Κώστας Καλπαξίδης, Φώτης Καλπαξίδης, Νάσος Κοσμίδης, Λία Κοτσαποϊκίδου, Ελένη Μεντεσιδου, Νικολέττα Παπαδοπούλου, Σοφία Παράσoglou, Σεβαστή Συμμεωνίδου, Σάββας Τοπαλίδης, Αλέξανδρος Χριστοφορίδης

Redaktionsteam: Nondas Kalpakidis, Stella Nikolaidis, Christos Stavrianidis · **Mitarbeiter der aktuellen Ausgabe:** Ioannis Amanatidis, Kostas Kalpaxidis, Fotis Kalpaxidis, Nassos Kosmidis, Lia Kotsapoikidou, Eleni Mentesidou, Nikoleta Papadopoulou, Sofia Parasoglou, Sewasti Symmeonidou, Savvas Topalidis, Alexandros Christoforidis

Σελιδοποίηση: Γιώργος Νικολαΐδης · **Σχεδιασμός Λογότυπου:** Γιώργος Μιχαλόπουλος
Layout: Georg Nikolaidis · **Logo-Design:** Georg Michalopoulos

Εκτύπωση: Χρήστος Σταυριανίδης
Druck: Christos Stavrianidis

Μεταφράσεις - Διορθώσεις: Γιώργος Νικολαΐδης, Στέλλα Νικολαΐδη, Νώντας Καλπακίδης, Νικόλαος Γεντής
Übersetzungen - Korrekturen: Georg Nikolaidis, Stella Nikolaidis, Nondas Kalpakidis, Nikolaos Gentis

Φωτογραφίες: Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, thalassa-karadeniz.livepage.gr, E. Μεντεσιδου, Αρχείο Ένωσης
Photos: Komitee für Pontische Studien, thalassa-karadeniz.livepage.gr, E. Mentesidou, Archiv der Vereinigung

Περιοχόμενα / Inhaltsverzeichnis

Σελίδα / Seiten

Αράευμαν (αναζήτηση, ψάξιμο): "... μ'ένεσπαλις από πόθεν εξέβες..."
Araevman (suchen, entdecken): "...vergiss nicht woher du kommst..."

3
4

Θύμψη (ενθύμηση): Το Ολοκαύτωμα του Ποντιακού Ελληνισμού
Thympsi (Erinnerung): Der Holocaust der Pontos-Griechen

5-13
13-20

Ιβόρισμαν (λίχνισμα): Ιβόρισμαν (λίχνισμα) - Τί σημαίνει νά είσαι Πόντιος
Iworisman (die Spreu vom Weizen trennen): Was heisst eigentlich ein Pontios zu sein

21-22
22-24

Ιβόρισμαν (λίχνισμα): Ανοιχτή επιστολή προς τα ΜΜΕ- Η σημασία της ποντιακής διαλέκτου
Iworisman (die Spreu vom Weizen trennen): Offener Brief - Die Bedeutung des pontischer Dialekts

24
25

Ιβόρισμαν (λίχνισμα): "Εν αρχή ήν ο χορός..." 35 χρόνια χορευτικά τμήματα
Iworisman (die Spreu vom Weizen trennen): "Am Anfang stand das Tanzen..." 35 Jahre Tanzgruppen

26-30
30-34

Ιχνάριν (ίχνος): Το Παρχάρ' - Χθές και σήμερα
Ichnarin (Spur): Pachar - Gestern und heute

35-38
37-39

Ιχνάριν (ίχνος): "Εξοδος σο παρχάρ'" - Αναπαράσταση εθίμου
Ichnarin (Spur): "Exodos so Pachar" - Wiederbelebung eines Brauchs

39
40

“... μ’ένεσπάλτς από πόθεν εξέβες...” *

Εδώ και αρκετά χρόνια επισκέπτομαι την ίδια παραλία, σε κάποιο όμορφο τουριστικό προορισμό της πατρίδας μας. Η παραλία θα μπορούσε να είναι παντού, άλλωστε η πατρίδα έχει πολλές όμορφες παραλίες. Η παραλία αυτή, όπως και τόσες άλλες, κάθε χρόνο γεμίζουν με περισσότερες ενοικιαζόμενες ξαπλώστρες και ομπρέλες, σε βαθμό που πιά να είναι δύσκολο να βρεις μια γωνιά για να ξαπλώσεις και να νιώσεις το υπέροχο συναίσθημα να ακουμπάς άμμο, να περπατήσεις αφήνοντας τα ίχνη σου σε αυτήν, τα παιδιά σου, τα παιδιά όλων μας, να αφήσουν την φαντασία τους να δημιουργήσει με αυτήν. Δεν φτάνει απλά αυτοί που ζούνε από την ενοικίαση, ούτε και μόνο αυτοί που τους δίνουν αυτό το δικαίωμα, φτάνει όλοι εμείς που για μιιά ακόμη φορά ξεχνάμε τις αφετηρίες μας. Ξεχνάμε, στο βωμό μιας υποτιθέμενης ευκολίας, μιιάς κακόγουστης νεοπλουτιάς, την ομορφιά της απλότητας, και της παράδοσης. Φρονώ πως τέτοιες μικρές και μεγάλες αλλαγές στην καθημερινή συμπεριφορά των νεοελλήνων αποτελούν ένα από τα αίτια της σημερινής κρίσης στην Ελλάδα.

Μ’ένεσπάλτς από πόθεν εξέβες... (*μην ξεχνάς από που ήρθες) λοιπόν, και ωραίες αφορμές για να βρεθεί κάποιος κοντά στην φύση και την παράδοση είναι τα καλοκαιρινά πανηγύρια σε όλη την Ελλάδα. Σε πολλά Ποντιακά χωριά έχει γίνει θεσμός η αναπαράσταση των Παρχαριών. Η **Ελένη Μεντεσιδου**, αρχαιλόγος με ποικίλα ενδιαφέροντα, μας αναλύει σε ένα ενδιαφέρον άρθρο της την πραγματική έννοια των Παρχαριών και κοιτά με κριτικό βλέμμα την σύγχρονη αναπαράσταση τους. Η **Σοφία Παράσογλου** και η **Σεβαστή Συμμεωνίδου** μας μεταφέρουν κοντά στην πρώτη

αναπαράσταση του εθίμου από τον αγαπητό Σύλλογο της Ποντιακής Εστίας Στουτγκάρδης και παιδιά 2ης και 3ης γενιάς.

Ο κ. **Τάσος Αμανατιδης**, τον οποίο είχαμε την τύχη να έχουμε και κοντά μας στα πλαίσια της ημέρας μνήμης της Ποντιακής Γενοκτονίας, μας μεταφέρει νοερά στα τελευταία διακόσια χρόνια της ελληνικής παρουσίας στον Πόντο και στα γεγονότα που οδήγησαν στην γενοκτονία του.

Τα αγαπητά μας μέλη, **Αλέξανδρος Χριστοφορίδης**, και ο πρώην πρόεδρος **Σάββας Τοπαλίδης**, πιστοί και αυτοί στην ρήση “... μ’ένεσπάλτς από πόθεν εξέβες...” μας θυμίζουν αναλοιώτες αξίες της καταγωγής μας, αλλά και την αναγκή καλλιέργειας της Ποντιακής διαλέκτου, αντίστοιχα. Τέλος συνεχίζουμε με το αφιέρωμα στα τριανταπέντε χρόνια των χορευτικών μας τμημάτων. Άρθρα γραμμένα και σκίτσα καμωμένα με μεράκι, από παλαίμαχα και τωρινά μέλη των χορευτικών μας τμημάτων που με αφορμή την επετείο ενός από τους εκατοντάδες συλλόγους Ελλήνων σ’όλο τον κόσμο, μιλάνε τελικά για κάποιες αξίες τόσο πανανθρώπινες, όπως της πατρίδας και της ανάγκης για επαφή με αυτήν, της συντροφικότητας και συλλογικότητας, της φιλίας, και του ελληνικού φιλότιμου, μιλάνε για κάποιες αξίες, που, και ασ λέγετε τόσο συχνά, χανόνται. Τιμή σε αυτούς που τις κρατάνε...

ο ελβετόν
(Γιώργος Νικολαΐδης)

“... vergiss nicht, woher du kommst...”

Seit einigen Jahren besuche ich den gleichen Strand, in einem der vielen schönen Urlaubsziele Griechenlands. Dieser Strand könnte überall sein, Griechenland beheimatet ja so viele schöne Strände. Dieser Strand, wie so viele andere, wird Jahr für Jahr mit immer mehr Liegestühlen und Sonnenschirmen gefüllt. Es gestaltet sich daher immer schwieriger, sich auf seinem Badetuch hinzulegen, den Sand fühlen zu können und seine Spuren in ihm zu hinterlassen. Die Kinder, unsere Kinder, können ihrer Fantasie am Strand kaum mehr freien Lauf lassen. Es sind nicht nur diejenigen daran Schuld, die durch das Vermieten zu Geld kommen, oder diejenigen etwa, die es ihnen ermöglichen, sondern es ist vielmehr die Schuld von uns allen, die einmal mehr unsere Herkunft vergessen haben. Wir vergessen wegen eines vermeintlichen Komforts, eines geschmacklosen Neureichtums, die Schönheit der Einfachheit und der Tradition. Ich denke, dass solche kleinen und grösseren Veränderungen im täglichen Verhalten der Neugriechen als eine der Ursachen der heutigen Krise in Griechenland bezeichnet werden kann.

“*Vergiss nicht, woher du kommst*”, lautet die Devise, und eine gute Gelegenheit, um Nähe zur Natur und zur Tradition im Sommer zu bekommen, sind die vielen Dorffeste in ganz Griechenland. In vielen Dörfern, in denen Griechen aus Pontos beheimatet sind, ist es zu einer Tradition geworden, den Alpaufzug (Exodos son Parchar') darzustellen. Die Archäologin Eleni Mentesidou analysiert für uns in einem interessanten Artikel den wahren Sinn des Brauchtums und wirft einen kritischen Blick auf zeitgenössische Darstellungen. Ausserdem berichten Sofia Parasoglou und Se-

wasti Symmeonidou über die erfolgreiche Austragung des Brauchtums durch junge Mitglieder des Vereins der Griechen aus Pontos in Stuttgart “Pontiaki Estia”.

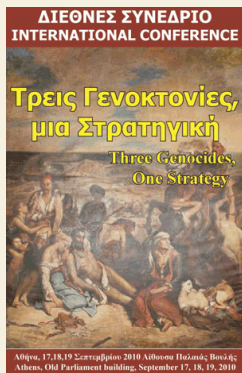
Tassos Amanatidis, den wir als Gastreferent am diesjährigen Gedenkentag hatten, beschreibt in seinem interessanten Artikel die Ereignisse der letzten 200 Jahre unserer Geschichte sowie die Ereignisse, die zum Völkermord führten.

Unsere geschätzten Mitglieder Alexander Christoforidis und der ehemalige Vorsitzende Savvas Topalidis, treu dem Motto “... *vergiss nicht, woher du kommst...*”, erinnern uns an die Werte unseres Ursprungs beziehungsweise an die Notwendigkeit, den pontischen Dialekt zu fördern. Schliesslich werden wir den zweiten Teil der Hommage an das 35-jährige Jubiläum der Tanzgruppe der Vereinigung fortsetzen. Geschriebene Texte, gezeichnete Skizzen von alten und neuen Mitgliedern der Tanzgruppen, aus Anlass des Jubiläums einer der hunderten Vereine der Griechen weltweit, sprechen von grundlegenden Werten der Menschheit, wie der Drang nach Heimat, nach dem Zusammengehörigkeitsgefühl, nach Freundschaft, nach der griechischen Ehrliebe, kurz zusammengefasst, nach gewissen Werten, die oft verloren gehen.

Georg Nikolaidis

Κώστας Φραγκίδης

Η αφίσα του συνεδρίου

Ο κ. Τ. Αμανατίδης στην Ζυρίχη, Μαΐος 2010

ΣΕ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

του Γιώργου Νικολαΐδη

Τα Ποντιακά δρώμενα του 2010 σημαδεύτηκαν από δύο γεγονότα ιστορικής σημασίας: **α.** την ιστορική λειτουργεία στην ιερά μονή της Παναγίας Σουμελά στον Πόντο και **β.** την αναγνώριση της Γενοκτονίας από το Σουηδικό κοινοβούλιο. Αμφότερα έχουν πολλές παραμέτρους, συναισθηματικούς, ιστορικούς και πρωτίστως πολιτικούς.

Η αναγνώριση της Γενοκτονίας στην Σουηδία, δέν είναι ένα τυχαίο γεγονός, αφού στηρήχθηκε στην μακρά ανθρωπιστική παράδοση της χώρας αυτής, στον οικονομικό, πολιτικό και αριθμητικό δυναμισμό των Ασσυρίων και Αρμενίων μεταναστών της, και στο μερακί και το πείσμα του προέδρου του Ποντιακού Συλλόγου Στοκχόλμης “Εύξεινος Πόντος”, **Κώστα Φραγκίδη**, και του επιτελείου του. Είναι τουλάχιστον ιλαροτραγικό το γεγονός πώς η αναγνώριση δεν χαιρετίσθηκε επισήμως από την Ελληνική βουλή, την ίδια που το 1994 αναγνώρισε την Ποντιακή γενοκτονία. Το θέμα της αναγνώρισης της γενοκτονίας των Ελλήνων και των υπολοίπων χριστιανών της Ανατολ-

ής είναι θέμα ανθρωπινό που περνά σχεδόν αποκλειστικά μέσα από πολιτικές άτζεντες. Πικρή αλήθεια, που δυστηχώς πρέπει να παραδεχτούμε.

Ανήκω σε αυτούς που μπορούν να θεωρούν τον Κώστα Φραγκίδη, αδερφικό τους φίλο, και γνωρίζω τον μοναχικό, πεισματικό του αγώνα που τελικά δικαιώθηκε, από πρώτο χέρι. Ως φίλος του αισθάνομαι περηφάνεια, ως Πόντιος χρέος να τον μιμηθώ.

Άξιοι συγχαρητηρίων είναι και οι διοργανωτές, με προεξέχοντα τον **Δρ. Αντώνη Παυλίδη**, του συνεδρίου “Τρεις γενοκτονίες, μία στρατηγική” (δείτε την αφίσα επάνω), όπου σημαίνοντες επιστημόνες έθεσαν στο ίδιο πλαίσιο τα όσα υπέστησαν οι λαοί της Ανατολής, Έλληνες, Αρμένιοι και Ασσύριοι στις αρχές του 20ού αιώνα.

Το κείμενο που ακολουθεί είναι η πολύ ενδιαφέρουσα ομιλία του κ. **Τάσσου Αμανατίδη** στα πλαίσια της φετινής εκδήλωσης Ένωσης Ποντίων Ελβετίας για την ημέρας μνήμης της Ποντιακής Γενοκτονίας.

ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

του Τάσσου Αμανατιδής, ιατρού – π. Δήμαρχου & π. Αντινομ. Κιλκίς

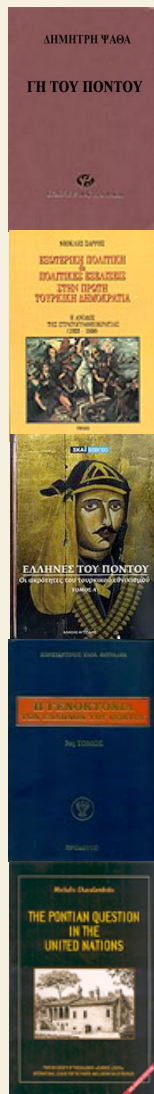
Συγκεντρωθήκαμε εδώ σήμερα για να μιλήσουμε για το ολοκαύτωμα του Ποντιακού Ελληνισμού, στα χρόνια της μεγάλης καταστροφής του Γένους των Ελλήνων, μεγαλύτερης της άλωσης του 1453 και 1461 και αναφέρομαι στην συρρίκνωση του Ελληνισμού με τον επίλογο της Μικρασιατικής καταστροφής. Τότε που οι πανάρχαιες πατρίδες μας έγιναν τόποιο δακρύων και αίματος. Τότε, που με την ανταλλαγή, για πολλούς ξερίζωμα, ολοκληρώθηκε μια πραγματική νεοελληνική τραγωδία, με το εύρος και τη δομή της αρχαίας, που δεν έχει βρει ακόμη την κάθαρσή της, ανάμεσα στους δράστες, τους φανερούς και τους κρυφούς. Για αυτήν την τραγωδία του Ποντιακού Ελληνισμού, που δεν είχε θεατές παρά μόνον θύματα. Θα μιλήσω στους απογόνους των θυμάτων, αλλά και στους σύγχρονους Έλληνες, για να ανοίξει μία πτυχή της αυλαίας του δράματος και να συνειδητοποιήσουν οι αμερόληπτοι παρατηρητές το μέγεθος του. Πρέπει να σας πω ότι δεν βλέπουμε παντού εχθρούς, και ότι παρ' όλες τις αδυναμίες της ανθρωποκεντρικής ανθρωπίνης σκέψης μας, το πνεύμα μας θα προσπαθήσω να είναι συμφιλιωτικό. Θα αρχίσω με τα λόγια του **Πολυχρόνη Ενεπτεκίδη**, σε μία από τις δύο ομι-

λίες που έδωσε στο Κιλκίς, πριν μερικά χρόνια, όταν τον κάλεσα επί τούτο από την Βιέννη. “...Θα επιθυμούσα μεταξύ των ακροατών μου να υπήρχαν και Τούρκοι, πολλοί Τούρκοι, που να εκπροσωπούν διαφορετικές πολιτικές, κοινωνικές και θρησκευτικές απόψεις. Εκείνο που δεν θα ήθελα μόνον να μην είναι φανατισμένο. Διότι ο φανατισμός μισεί την λογική, αλλά και η κοινή λογική τον φανατισμό.”

Πρέπει να κατατεθεί εδώ εξ αρχής η άποψη του ομιλούντος, πως από τα στοιχεία που διαθέτουμε, στοιχειοθετείται η διάπραξη της γενοκτονίας και το λέγω αυτό γιατί υπάρχουν αρκετοί, που δυσκολεύονται να το παραδεχθούν, ακόμη και μερικοί από τον Ποντιακό χώρο.

Για να καταλάβει κανείς το θέμα της Ποντιακής γενοκτονίας, θα πρέπει να ξέρει, ή να φέρει στη μνήμη του, πως διαμορφώθηκε η κοινωνία στην Οθωμανική Τουρκία, επί πέντε αιώνες πιο μπροστά και να επικεντρωθεί στον Πόντο ειδικότερα.

Σκεφθείτε, πως επέζησαν οι πρόγονοί μας και πως διατήρησαν την πίστη, τα έθιμα τον πολιτισμό και προ πάντων την μοναδική γλώσσα μας, αυτόν τον αδιαμφισβήτητο θησαυρό, που οδηγεί κατ' ευθεία στην μακρινή καταγωγή μας, για την οποία εμείς δικαίως καυχώμαστε, αλλά ίσως κάποιους να ενοχλεί. Παράλληλα θα πρέπει να αναμνη-

Βιβλία, πηγές για το κείμενο του Ι. Αμανατιδής

1. Βία μετοικεσία Ελλήνων του Πόντου

2. Ο Αμπντούλ Μετζίτ διακηρύσσει το Hatt-i Humayun, 1856.

σθείτε, πως μπορεί να μιλούμε για πεντακόσια χρόνια σκλαβιάς, χωρίς να πούμε πως η ζωή δεν ήταν η ίδια, η κάτω από το ίδιο καθεστώς όλα αυτά τα χρόνια.

Οι πρώτοι δύο αιώνες, 16ο και 17ος αιώνας, ήταν οι χειρότεροι. Εκεί να δει γενοκτονία και εκτουρκισμό κανείς.

Αργότερα, όταν η Οθωμανική κατακτητική λαίλαπα κατασίγασε προ της Βιέννης, και οι Σουλτάνοι υποχρεώθηκαν να γίνουν ημερώτεροι, τότε οι ραγιαδες χριστιανοί άρχισαν να παίρνουν κάποια ανάσα. Αυτά είναι γνωστά γενικά χωρίς πολλές ειδικότερες ιστορικές μαρτυρίες.

Μετά την Γαλλική επανάσταση και κυρίως μετά την Ελληνική, αναπροσαρμόσθηκε η Οθωμανική πολιτική υπό την επίδραση των ξένων δυνάμεων, από τις διαθέσεις και τα συμφέροντα των οποίων εξαρτιόταν η πολιτική και η ακεραιότητα της άλλοτε κραταιάς αυτοκρατορίας.

Η σημαντικότερη όμως μεταβολή στην πολιτική των Οθωμανών υπέρ των υποδούλων, έγινε με τα Τανζιματ (μεταρρυθμίσεις) του 1839 (σουλτάνος **Αμ. Μετζίτ**) και 1856, με την πίεση των μεγάλων δυνάμεων, όταν ψηφίσθηκαν οι εθνικοί κανονισμοί, που κα-

θόριζαν τον τρόπο αυτοδιοίκησης των μειονοτήτων, του χαώδους και ιδιότυπου φεουδαρχικού τουρκικού κράτους.

Πρέπει να ξέρουμε ότι από τότε, πριν ογδόντα χρόνια δηλαδή πρίν την ανταλλαγή, άρχισαν να λέγονται οι Οθωμανοί, Τούρκοι και οι μνήμες και οι ιστορίες των πατέρων μας, αναφέρονται από την εποχή αυτή και μετά.

Για να γίνω πιο κατανοητός, ομιλούμε για την εποχή που ο υπόδουλος Ελληνισμός και σε ότι μας αφορά ο Ποντιακός Ελληνισμός, ζούσε κάτω από δύο ιδεολογικές κατευθύνσεις, που εκπορεύονταν από δύο κέντρα. Από τη μια το Οικουμενικό Πατριαρχείο, που μέσω των επιχωρίων Μητροπολιτών συνιστούσε εκκλησιαστική κατεύθυνση και από την άλλη το νεαρό ελληνικό κράτος, που προπαγάνδιζε εκτός από την θρησκεία των πατέρων μας, για την γλώσσα και την ελληνική καταγωγή μας. Τότε επιχειρήθηκε από τους ελληνοδιδάσκαλους του Πανεπιστημίου της Αθήνας, ποντίους αλλά και μη ποντίους, που στέλλονταν στον Πόντο, ο εξελληνισμός των τουρκικής προελεύσεως ονομάτων, όπως το Παπάζογλου σε Παπαδόπουλο, το Σαρόγλου σε Ξανθόπουλο, το Τσιτσεκλής σε Ανθόπουλο κοκ. Τότε επιχειρήθηκε η αντικατάσταση της

τουρκογενούς κατάληξης – ογλου με την αρχαιοελληνοπρεπή – ίδης, - άδης, - ό π ο υ λ ο ς , ό - π ω ς Αμανάτογλου σε Αμανατίδης, πλάι στα καθαυτό σε – άς ποντιακά, όπως Φωκάς, Σακκάς, Μολουβδάς, Μαλεζιάς κλπ.

Ο σουλτάνος Αμπντούλ Χαμίτ, ο οποίος αναγκάστηκε να προκηρύξει Σύνταγμα στις 23 Δεκ. 1876

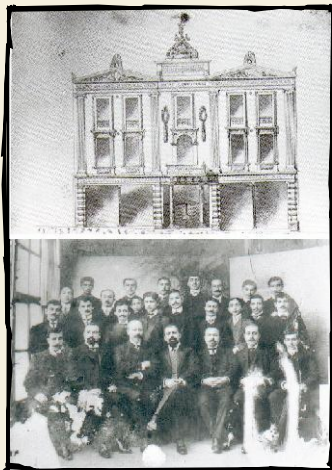
Ιδιαίτερα επί **Αμπντούλ Χαμίτ**, όλοι έχουν ακούσει αυτό το όνομα, δόθηκαν πολλές ελευθερίες, σε βαθμό που μπορούμε να πούμε, τηρουμένων των αναλογιών και παρά την σατραπική του διοίκηση, πως υπήρξε η τριακονταετία της άσσης για τον Ποντιακό Ελληνισμό. Τότε λειτούργησαν οι δημογεροντίες, που καθόριζαν τους φόρους ανάμεσα στους δυνάμενους να πλη-

ρώσουν και στους μη δυνάμενους, εκλέχτηκαν οι μouxτάρηδες, ιδρύθηκαν σχολεία, πληρώνονταν δάσκαλοι με υπεύθυνους του κατά τόπους επισκόπους, με εκτελεστικά όργανα τις κατά ενορία εκκλησιαστικές και σχολικές επιτροπές.

Στον ημέτερο Πόντο, οι εκκλησίες και τα σχολεία που ιδρύθηκαν την εποχή αυτή, οι κληρικοί, οι δάσκαλοι και οι μαθητές, ήταν περισσότεροι του πενήντα τοις εκατό των αντιστοίχων όλου του τότε υπόδουλου Ελληνισμού.

Η οικονομική άνθιση των Ελλήνων ήταν ορατή ενώ η εμπορική κίνηση ήταν στα χέρια κυρίως των Ελλήνων. Ήδη δημιουργήθηκε αστική τάξη στον Πόντο και οι τέσσερις τράπεζες στην Τραπεζούντα από τις πέντε ήταν σε ελληνικά χέρια!

Ο Δυτικός Πόντος κατεκλύσθη ιδιαίτερα η Σαμψούντα, από κύμα Καισάριων από την Καπαδοκία, ενώ ένα μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού της περιοχής της Χαλδίας μετακινήθηκε στον από το 1878 ρωσοκρατούμενο Καύκασο (περιοχή Καρς).

Σχεδιάγραμμα της Τράπεζας Καπαγιαννίδη στην Τραπεζούντα και φωτογραφία ανώτερων υπαλλήλων με τον Άλκη Καπαγιαννίδη στο κέντρο

Περί τα τέλη του 19ου αιώνα δημιουργήθηκαν αντιπολιτευτικές δυνάμεις ενάντια στο απολυταρχικό καθεστώς Σουλτάνου, με κυρίαρχη ιδεολογία την δημιουργία εθνικής συνείδησης, την κατάργηση του Οθωμανισμού και την εγκατάσταση του Τουρκισμού, και το Οθωμανός να αντικατασταθεί με το Τούρκος!

Έτσι προέκυψε η νεοτουρκική επανάσταση, δεκαπέντε χρόνια πριν την ανταλλαγή, εποχή που η κοινή γνώμη σε μεγάλο βαθμό έκλινε υπέρ μιας ελληνοοθωμανικής συνύπαρξης, έστω δύο ταχυτήτων, αλλά με πρώτη ταχύτητα αυτήν των Ελλή-

νων, που σταδιακά θα υποκαθιστούσε τους Οθωμανούς που μετεξελίχθηκαν οριστικά σε Τούρκους και μέσα σε λίγα χρόνια βοηθούντων και των ιστορικών γεγονότων, Βαλκανικοί πόλεμοι, Α΄ παγκόσμιος πόλεμος και ανατράπηκαν τα πάντα.

Οι **νεότουρκοι** του **1908**, έβγαζαν προς τα έξω έναν εθνικισμό, τον παντουρκισμό, που εκφραζόταν με το σύνθημα, η Τουρκία στους Τούρκους, κάτι που προδιέγραφε την τύχη των υποδούλων μη Τούρκων.

Προπαγανδιστική λιθογραφία των Νεοτούρκων με σύνθημα "Ενωμένοι για την πατρίδα" που απεικονίζει τις διάφορες φυλές της Οθωμ. αυτοκρατορίας

Τότε άρχισε η αντίστροφη μέτρηση, σε ότι μας αφορά, για το γένος, τους πατέρες και τους προγόνους μας γενικά.

Στα λίγα κατοπινά χρόνια, οι διεθνείς πολιτικές εξελίξεις και οι πολεμικές συγκρούσεις, απλώς επιτάχυναν τα γεγονότα και επέφεραν το μοιραίο. Θα έλεγα, ότι δημιούργησαν για τους θύτες Τούρκους, ένα άλλοθι, που αδιάντροπα επικαλούνται.

Αξίζει να τα δει κανείς από πολιτικής απόψεως, γιατί έτσι μόνον μπορεί να εξηγήσει, πως ένας λαός φιλήσυχος, φιλόξενος, αμαθής, ράθυμος, προληπτικός και δεισιδαί-

μων, μετατράπηκε σε ληστή, βιαστή, κακούργο, δολοφόνο και γενοκτόνο.

Οι Βαλκανικοί πόλεμοι έχουν πληγώσει το εθνικό τους γόητρο, η συρρίκνωση των Ευρωπαϊκών τους εδαφών άλλο τόσο, οι μουσουλμάνοι πρόσφυγες από την Βαλκανική, μερικές εκατοντάδες χιλιάδες, υποδαύλιζαν το μίσος κατά των χριστιανών. Τότε άρχισε το οικονομικό μπουκοτάζ εις βάρος των χριστιανών και οι πρώτες ανεξιχνίαστες δολοφονίες. Την ίδια εποχή έχουμε και γραπτές μαρτυρίες για την αλλαγή πολιτικής, όπως την διακήρυξη του μυστικού συμβουλίου του **1911** στη Θεσσαλονίκη, ότι πρέπει να ξεκαθαρίσουμε μια για πάντα με τους μισητούς χριστιανούς της αυτοκρατορίας.

Ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος έδωσε την ευκαιρία προς τούτο, με τη δικαιολογία, ότι Ελλάδα και Τουρκία βρέθηκαν σε αντίπαλα εμπόλεμα στρατόπεδα. Έχει πολύ μεγάλη σημασία να δει κανείς τον αγώνα που δίνανε τα κράτη και οι ηγέτες τους, με ποιο συνασπισμό θα συμμαχήσουν.

Η Ελλάδα πλήρωσε ακριβά αυτή την κρίσιμη επιλογή, αλλ' ήταν βέβαιο, ότι δεν θα ήταν με εκείνους που θα ήταν η Τουρκία. Διότι ήδη μπήκε σε λειτουργία ο μηχανισμός διαμελισμού της Τουρκίας, από την στιγμή που η τελευταία άρχισε να αλληθωρίζει προς την ανερχόμενη, ενοχλητική και επικίνδυνη Γερμανία, που μπήκε δραστικά στην ανοικοδόμηση της Τουρκίας. Από αυτήν προέρχονταν οι συμβουλές και υποδείξεις, μέχρι και οι αποστολές τεχνικών και στρατιωτικών, για εφαρμογή των σχεδίων εθνοκάθαρσης της Τουρκίας, που θα την εγκαθιστούσα ως εθνικό κράτος με την ένταξη, απομάκρυνση, ή εξόντωση των αντιφρονούντων χριστιανών.

Πάντα ταύτα δεν θα συνέβαιναν, και η απόβαση στην Σμύρνη, η κατάληψη της Ανατολικής Θράκης και η **δημοκρατία του Πόντου** θα ολοκλήρωναν την μεγάλη ιδέα του Έθνους, εάν ως προείπαμε τα συμφέροντα των συμμάχων μας φανερά ή κρυφά και η Οκτωβριανή επανάσταση που επήλθε κατ'εκείνα τα χρόνια, δεν άλλαζαν άρδην το πολιτικό σκηνικό. Ειδικά για τους χριστιανούς Πόντιους πατέρες μας η τύχη τους είχε προγραφεί.

Αλλά ας ανατρέξουμε στην εξέλιξη των ιστορικών δεδομένων. Ήδη από το 1915-16, εποχή των επιχειρήσεων του Τσανάκ-Καλέ, γνωστές από το ομώνυμο τραγούδι, επιχειρήθηκε μαζική εξόντωση των ελληνικών παραλιακών πληθυσμών, που όπως είναι γνωστό ήταν πολυπληθείς και συμπαγείς εκεί. Εφευρέθηκε το επιχείρημα ότι συνιστούν πολεμικό κίνδυνο υπέρ των αντιπάλων Αγγλογάλλων και για τον ημέτερο Πόντο υπέρ του αιώνιου εχθρού τους, των Ρώσων και προέβησαν σε γενοκτονία, με την ακριβή του όρου έννοια, υπό μορφή απανθρώπων εκτοπίσεων.

Υπολογίζεται ότι η περίοδος αυτή των διώξεων στοίχισε στον Πόντο 250.000 ανθρώπινες υπάρξεις και αφορούσαν κυρίως την πέραν της **Τρίπολης** και **Κερασούντας** περιοχή, δηλαδή τον Δυτικό Πόντο, μιας και η **Τραπεζούντα**, η **Ματσούκα**, η **Κρώμνη** και η **Σάντα**, βρέθηκαν υπό Ρωσική κυριαρχία. Ανεξήγητη ή τουλάχιστον δεν έχει διευκρινιστεί, γιατί οι Ρώσοι σταμάτησαν στον Χαρσιώτη ποταμό και δεν προχώρησαν δυτικότερα όπως θερμοπαρακαλούσαν οι Πόντιοι.

Εν πάση περιπτώσει αυτές ήταν οι βουλές των μεγάλων και οι τύχες των προγόνων μας ήταν άθυρμα στα χέρια τους. Και δεν ήταν μόνον αυτό. Ενώ η Τουρκία βγήκε ηττη-

μένη από τον πόλεμο και η διάλυσή της παιζόταν στα τραπέζια των συνδιασκέψεων και η ιδέα του ανεξάρτητου Πόντου φούντωνε στις καρδιές των Ποντίων, τότε άρχισε η αντίστροφη μέτρηση για τον Ελληνισμό. Οι ραγδαίες πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα και διεθνώς με την επικράτηση των μπολσεβίκων στη Ρωσσία, δημιουργήσαν νέα τάξη πραγμάτων στο στρατόπεδο των νικητών που θεωρητικά βρέθηκε και η Ελλάδα.

Σφαγές χριστιανών της Ανατολής

Όπως έλεγε ο Νεοκλής Σαρρής, στο Γ' Παγκ. Συνέδριο, η Οθ. Αυτοκρατορία κινδύνεψε δύο φορές να διαμελισθεί, αλλά σώθηκε χάρις σε δύο κοσμοϊστορικές επαναστάσεις. Την μία με την Γαλλική Επανάσταση τότε που την διαφύλαξε η ιερή συμμαχία των Ευρωπαίων ηγεμόνων για ίδιο όφελος και δεύτερον η Οκτωβριανή, όχι τόσο με την υλική και ηθική βοήθεια του Λένιν προς τον Κεμάλ, όσο εξ αιτίας της σύγχυσης και του πανικού που προκάλεσε στους συμμάχους η εδραίωση των Μπολσεβίκων. Προ της διασφάλισης των συμφερόντων τους οι σύμμαχοι, δεν δίστασαν να θυσιάσουν τα προαιώνια δίκαια του Ελληνισμού και ιδιαίτερα των Ποντίων, γιατί έκριναν, ή μάλλον δεν έκριναν την Ελλάδα ικανή να ελέγχει τα στενά και την δίοδο του Καυκάσου.

Έτσι εξέθρεψαν τον **Μουσταφά Κεμάλ**, με τον έναν ή άλλο τρόπο, οι μεν Ιταλοί και Γάλλοι σχεδόν φανερά, οι Ρώσοι με προκλητική συνθήκη φιλίας και βοήθειας, (Συνθήκη Μπρεστ – Λιτόφσκ, που όδηγησε στην προσφυγιά τους Καυκασίους Πόντιους, με την απόδοση του Καυκάσου στην Τουρκία), οι Αμερικανοί πήραν πίσω τα υπέρ της ανεξαρτησίας των λαών δόγματά τους, ενώ οι Άγγλοι ακόμη ελέγχονται για την διφορούμενη πολιτική τους.

Σε ότι αφορά τον ημέτερο Πόντο των πατέρων μας, αυτός αφέθηκε απ' όλους στο έλεος των τσετών του διαβόητου **Τοπάλ Οσμάν**, αλλά και του τακτικού στρατού, για να αποδεκατισθεί πλήρως. Οι πόλεις είδαν να σφάζονται οι άνδρες τους εν μέση οδώ και εν πλήρη ημέρα, τα δε χωριά με τον πληθυσμό τους παραδόθηκαν εις το πυρ και τον όλεθρο. Τα όρη, τα βουνά, οι χαράδρες και οι κοιλάδες του Πόντου και του εσωτερικού της χώρας έχουν ποτισθεί με αίμα και έχουν σπαρθεί με τα κόκαλα του ημίσεως της Ελληνικής φυλής και μάλιστα αφορούσε το ακμαιότερο και θαλερώτερο κομμάτι από άποψη ηλικίας, πλούτου και πνεύματος.

Πολλοί διέφυγαν στη Ρωσσία και μέσω των λιμανιών της έφθασαν, στην Ελλάδα, ενώ όσοι απέμειναν ανταλλάχθηκαν ως εμπόρευμα με την **συνθήκη της Λωζάνης** με τους μουσουλμάνους της Ελλάδας.

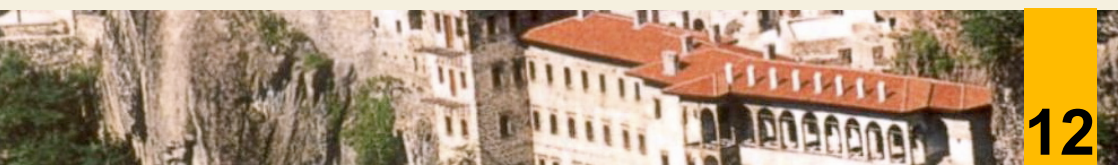
Αυτά μεν είναι σε συντομία η γενική ιστορική εικόνα της εποχής εκείνης. Δεν μπορεί όμως ένας που επιχειρεί μια τέτοια αναφορά, να μην σταθεί σε κάποια τραγικά και χαρακτηριστικά γεγονότα, που σηματοδοτούν την έννοια του όρου της γενοκτονίας. Διότι δε μπορεί οι σφαγές που έγιναν στις άλλοτε ανθούσες πόλεις του Πόντου, συστηματικά από το 1914 και ύστερα, οι σκοτωμοί αθώ-

ων ανδρών, ή γυναικών, αλλά και παιδιών, γέρων και αρρώστων, να ήσαν αποτελέσματα στρατιωτικών μέτρων, μέτρων ενός αμυνομένου κράτους εναντίον ανατρεπτικών στοιχείων, όπως πιστεύουν οι εκτελεστές τους και αργότερα και άλλοι. Ή μέτρων εναντίον λιποτακτών, τρομοκρατών, συμμοριτών, ληστοσυμμοριτών, προδοτών, οι οποίοι έπρεπε να θανατωθούν συν γυναιζί και τέκνοις. Αλλά και οι διωγμοί, οι κακουργίες και κακουχίες σε βάρος εκατοντάδων χιλιάδων Ποντίων των πόλεων και των χωριών, που οδηγήθηκαν κάτω από απάνθρωπες συνθήκες στο εσωτερικό της Ανατολίας για να χαθούν ή να πεθάνουν εκεί, ή και συνήθως πολλοί πριν φθάσουν εκεί, ήταν θύματα αδήριτων στρατιωτικών νόμων. **Ή μήπως υπήρχε πρόθεση να εξοντωθούν κατ' αυτόν τον τρόπο?**

Σφαγές έξω από την Κερασούντα

Η συναισθηματική φόρτιση, κάτω από την οποία ομιλούμε μας υποχρεώνει να τονίσουμε ότι αυτά που συνέβησαν τότε, συνιστούν **γενοκτονία**, κατά το γράμμα και το πνεύμα που δίνει σήμερα το διεθνές δίκαιο και οι διεθνείς συμβάσεις. Επί πλέον, όπως λέγει ο Πολυχρόνης Ενεπεκίδης, ήταν μια γενοκτονία αλλά τούρκα, πονηρή, ανατολίτικη, πλιατσικολογική. Διότι οι καλούμενες εκποτίσεις αμάχων και γυναικοπαίδων με

τις εξοντωτικές οδοιπορίες, ήταν ένα διαβολικό σύστημα πονηρά οργανωμένο, που επέφερε τον εξευτελισμό του ανθρώπου, ή τον θάνατο από το ψύχος ή την πείνα. Παράλληλα θα πρέπει να αναδείξουμε το μέγεθος της θυσίας εκείνων, αλλά και αυτών που πρόβαλλαν την αδάμαστη θέληση τους να προασπίσουν την τιμή, περιουσία και αξιοπρέπεια της οικογένειας και να διεκδικήσουν την ελευθερία και αυτονομία τους, όταν το επέτρεπε η νίκη των συμμάχων, στο στρατόπεδο των οποίων βρέθηκε η Ελλάδα, και τον διαφαινόμενο διαμελισμό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και ιδίως με τις εξαγγελίες του Αμερικανού προέδρου **W. Wilson** και μάλιστα, κάτω από τις πιο αντίζοες συνθήκες. Διότι ήταν ο Πόντος τόσο μακριά, τόσο αβοήθητος και τόσο μόνος! Γιατί και εκεί ρίγησαν καρδιές, σκίρτησαν ψυχές, και άστραψε το βλέμμα. **ΑΛΛ' ήταν ο Πόντος τόσο μακριά, τόσο αβοήθητος και τόσο μόνος...**

Περιμένοντας τα πλοία που δεν έρχοταν...

Βλέπουμε λοιπόν πως ενώ κατ' αρχήν βγήκαν στα βουνά και οργάνωσαν ομάδες αυτοάμυνας από έσχατη ανάγκη, ή για να αποφύγουν τα εφιαλτικά αμελέ ταμπουρού, χαρακτηρίστηκαν τότε, αλλά και μέχρι τώ-

ρα η σύγχρονη τουρκική ιστοριογραφία και πολιτική επιμένει να τους θεωρεί ως ληστές και τρομοκράτες. Και ανερευθρίαστα ομιλούν πως αυτοί, δηλαδή οι αντάρτες μας προέβησαν σε γενοκτονία εις βάρος τους. **Οποίος παραλογισμός!**

Ενώ λοιπόν αυτή είναι η φρικαλέα εικόνα εξόντωσης ενός τμήματος του Ελληνικού λαού, αριθμητικά σεβαστού, παρατηρούμε σχετική αποσιώπηση από τα βιβλία της Ιστορίας. Ακόμη και η Μικρασιατική καταστροφή, μέσα στην οποία εντάσσεται το δεύτερο και αγριότερο μέρος της γενοκτονίας, δεν έτυχε της δέουσας προβολής, στις διάφορες εθνικές αναφορές. Η πιο πειστική αιτιολογία είναι προκύψασα ελληνοτουρκική προσέγγιση και η υπογραφή φιλίας. Έφθανε να μη ξυθούν πληγές, να μη δημιουργηθούν εντάσεις, να μη φουντώσουν εθνικισμοί και προκληθούν ρήγματα στις ισορροπίες. Βολεύτηκαν βέβαια οι Τούρκοι με την λήθη της γενοκτονίας. Η Ελλάδα όμως έχασε μία από τις λαμπρότερες σελίδες της ιστορίας της, που αναφερόταν στον Πόντο. Διότι υπερίσχυσε η Ελληνοτουρκική φιλία. Όσο υπάρχουν σκοπιμότητες, που θέλουν την Τουρκία ηθικά ακέραιη, φοβούμαι πως δύσκολα θα πετύχουμε την πιο ανώδυνη διεκδίκηση. Την έκφραση μιας απλής συγγνώμης από μέρους της. Η ομόφωνη αναγνώριση από την Βουλή των Ελλήνων της **19ης Μαΐου**, ως ημέρας μνήμης, θα έπρεπε να μην αφεθεί στους ισχνούς ώμους των ποντιακών σωματείων. Έπρεπε η ίδια η Βουλή και οι κυβερνήσεις της Ελλάδας, πιεζόμενη από το λόμπυ των ποντίων βουλευτών, δεν ξέρω αν υπάρχει, αλλά θα ήθελα να υπάρχει, να το προωθήσει στον ΟΗΕ και στους άλλους διεθνείς Οργανισμούς και Ευρωπαϊκά φόρα, για διεθνή αναγνώριση. Μόνον τότε πιστεύουμε, πως θα αναπαιθούν οι ψυχές των θυμάτων των εθνικιστών της Τουρκίας.

Κυρίες και κύριοι.

Έχει νόημα για μας η ιστορική μνήμη. Όχι για να καλλιεργήσουμε την μισαλλοδοξία, την ξενοφοβία και τον όποιας μορφής ρατσισμό. Θέλουμε την ιστορική μνήμη για να κρατήσουμε τον δεσμό μας, την φωνή μας, την κραυγή του αίματός μας. Για να βάλουμε σημάδια στο δρόμο μας, να μη χαθούμε στην ατέλειωτη οδύσσεια της πορείας μας.

Σήμερα η Ευρώπη δοκιμάζει τα πρώτα της βήματα για την παγκόσμια κοινότητα των λαών. Και τώρα πολλοί είναι αυτοί που φοβούνται πως μπορεί να χαθούμε σε αυτήν την ειρηνική πνευματική μάχη. Αλλά δεν θα χαθούμε. Γιατί έχουμε την πανοπλία μας! Ας μη γελιόμαστε! **Δεν είναι για γεράματα η Ποντιακή ψυχή!** Είναι η ψυχή που έστησε Μαραθώνες στην Σάντα, στην Μπάφρα και σ' όλο τον ιστορικό Πόντο. Γιατί κατά τον Παλαμά, όταν η ψυχή στήνει Μαραθώνες, τότε γεννιούνται Παρθενώες! Γιατί βλέπουμε διπλάσιες και πολλαπλάσιες ποντιακές λύρες σήμερα. **Αιωνόβιο το δένδρο μας, ανθεί και φέρει κι άλλο!**

Ο Πόντος ζει και προχωρεί νικώντας. Είναι μια νίκη ζωντανή και ολοφώτεινη, που λαμποκοπά στα μάτια των παιδιών μας, που φέρνει την ατμόσφαιρα αδελφικά και ποντιακά και σε αυτή την εκδήλωσή στην καρδιά της Ελβετίας και της Ευρώπης την ιστορική Ζυρίχη. *Φίλοι μου, αδελφοί μου, νασάν εμάς..*

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

- Αγτζίδης Β.**, *Παραευξείνιος Διασπορά*, Αφοί Κυριακίδη, Θεσ/νίκη 2001
Ενεπεκίδης Π., *Γενοκτονία στον Εύξεινο Πόντο*, Εύξεινος Λέσχη Θεσσαλονίκης, Θεσ/νίκη 1996
Σαρής Ν., *Πρακτικά Γ' Παγκ. Συν. Ποντίων*, 1992
Φωτιάδης Κ., *Η εθνοκάρθωση των Ελλήνων του Πόντου*, Μαλλιάρης-Παιδεία, Θεσ/νίκη 2008
Χαραλαμπίδης Μ., *Το Ποντιακό ζήτημα σήμερα*, Στράβων, Αθήνα 2006
Ψαθάς Δ., *Γη του Πόντου*, Ψαθά Μαρία, Αθήνα 1966

PERSÖNLICHE ANSICHT

von Georg Nikolaidis

Das Jahr 2010 ist aus der Sicht der Pontos-Griechen von zwei bedeutenden historischen Ereignissen geprägt worden: **a.** Die erste Liturgie im historischen Kloster Soumela nach über achtzig Jahren, und **b.** die Anerkennung des Völkermordes durch das schwedische Parlament. Beide Ereignisse weisen eine Vielfalt an Elementen, sentimentaler, historischer und insbesondere politischer Natur.

Der Ökumeneische Patriarch Vartholomäus an der ersten Liturgie im Kloster Soumela, August 2010

Die Anerkennung des Genozids in Schweden darf nicht als Zufall angesehen werden, denn es ist auf die lange humanitäre Tradition dieses Landes, der wirtschaftlichen, politischen und zahlenmässigen Dynamik der assyrischen und armenischen Diaspora von Schweden, und die Leidenschaft und Hartnäckigkeit des Präsident der Pontischen Vereinigung Stockholms "Efxinos Pontos", **Kostas Fragkidis** und seines Teams zurückzuführen. Die Tatsache, dass das griechische Parlament, das selbst im Jahre 1994 die Anerkennung des Genozids selber beschoss, die Entscheidung aus Schweden nicht offiziell begrüs-

ste, ist zumindest skurril. Die Anerkennung des Völkermordes an den Griechen und anderen Christen Anatoliens ist eine Frage, die fast ausschliesslich von der jeweiligen politischen Agenda abhängig ist. Eine bittere Wahrheit, die wir leider zugeben müssen.

Ich gehöre zu denjenigen, die Kostas Fragkidis als einen brüderlichen Freund bezeichnen kann, und ich kenne seinen einsamen und hartnäckigen Kampf, der schliesslich belohnt wurde, aus erster Hand. Als Freund bin ich stolz auf ihn, als Pontier fühle ich mich verpflichtet, in seine Fussstapfen zu treten.

Eine sehr interessante Konferenz mit der Bezeichnung "Drei Genozide - Eine Strategie" fand im September 2010 in Athen statt. Prominente Wissenschaftler haben die Zusammenhänge zwischen den Genoziden an den Völkern Anatoliens, den Griechen, den Armeniern und den Assyriern anfangs des 20. Jahrhunderts aufgezeigt. Wir gratulieren dem Organisationskomitee unter der Führung von Dr. Antonis Pavlidis für diese sehr erfolgreiche Tagung.

Im folgenden, sehr interessanten Beitrag beschreibt Tassos Amanatidis, den wir als Gastreferent am diesjährigen Gedenktag hatten, die Ereignisse der letzten 200 Jahre unserer Geschichte sowie diejenigen Ereignisse, die zum Völkermord führten.

DER HOLOCAUST DER PONTOS-GRIECHEN

von Tassos Amanatidis, Arzt

Wir sind heute hier zusammen gekommen, um über den Holocaust an den Pontos-Griechen zu sprechen, den Holocaust in

den Jahren der "grossen Katastrophe" der Griechen, größer als diejenigen in den Jahren 1453 und 1461. Wir auf meinen damit den grossen Niedergang des Hellenismus und der darauffolgenden sog. kleinasiatischen Katastrophe. Damals als unser antikes Erbe zu Orten voller Tränen und Blut geworden sind. Damals als es durch den Völkertausch, viele würden es Entwurzelung nennen, zu einer modernen griechischen Tragödie kam, die mit der antiken Tragödie vergleichbar ist, jedoch ohne katharsis (seelische Reinigung) der bekannten und anonymen Täter. Über diese Tragödie der Pontos-Griechen sprechen wir heute, die kein Publikum hatte, sondern nur Opfer. Ich muss Ihnen sagen, dass wir nicht um uns herum Feinde sehen trotz all der Schwächen der menschlichen Denkweise. Ich werde versöhnlich zu Ihnen sprechen. Ich beginne mit den Worten von **Polychronis Enepekidis**, aus einer seiner Reden vor einigen Jahren in Kiklis: *"Ich wünschte unter meinen Zuhörern wären Türken, viele Türken, die unterschiedliche politische, soziale und religiöse Ansichten vertreten. Ich will keine fanatischen Türken in meinem Publikum. Der Fanatismus hasst die Logik und der gesunde Menschenverstand den Fanatismus."*

Ioa. Amanatidis mit Fr. Chrisoula Sidiropoulou

Ich will von Anfang an klarstellen, dass ich der festen Überzeugung bin, dass die verfügbaren Daten klare Beweise für die Begehung des Völkermords liefern. Dies muss erwähnt werden, weil es viele gibt, auch Pontos-Griechen, die immer noch daran zweifeln.

Um sich mit dem Thema des pontischen Völkermords zu beschäftigen, muss man erst die 500-jährige Herrschaft der osmanischen Türkei betrachten und sich auf das Pontosgebiet konzentrieren.

Denken Sie an unsere Vorfahren, die in dieser Zeit überlebten, die die Bräuche und Traditionen wie auch den pontischen Dialekt, diesen grossen Schatz, in sich trugen. Dieser Dialekt ist der Beweis unserer Herkunft und macht uns stolz, aber dies scheint einige wenige zu stören.

Erinnern Sie sich bitte daran, dass zwar die Rede von einer fünfhundertjährigen Besetzung ist, diese jedoch nicht immer und über den gesamten Zeitraum gleich war. Die ersten zwei Jahrhunderte, 16. und 17., waren die schlimmsten. Dort muss man eigentlich von Völkermord und Türkisierung (Zwangskonvertierung) sprechen!

Später als die osmanischen Eroberungen vor Wien endeten und die Sultane friedlicher werden mussten, haben die Christen eine Erholungsphase erlebt. Dies ist auch ohne bestimmte historische Beweise bekannt. Nach der französischen und vor allem nach der griechischen Revolution kam es zu einer Neuordnung der osmanischen Politik, wohl unter dem Einfluss der ausländischen Truppen, die jetzt ihre eigenen Ziele für die Zukunft des einstig sehr mächtigen Osmanischen Reichs verfolgten. Aber

die wichtigste Änderung in der Politik der Osmanen zum Vorteil der Christen bildeten die Reformen der Jahre 1839 und 1856, die auch unter dem Druck der Grossmächte eingeführt wurde. So wurden Bestimmungen erlassen, die den Minderheiten eine Art Autonomie gewährten.

Zu dieser Zeit lebten die unterdrückten Griechen, in unserem Fall auch die Pontos-Griechen, unter dem Einfluss zwei ideologischer Zentren. Auf der einen Seite das Ökumenische Patriarchat, das durch die Bischöfe die kirchliche Richtung vorgab, und auf der anderen Seite die Propaganda des jungen griechischen Staates über unsere Religion, die griechische Sprache und unsere Wurzeln. Somit versuchten Akademiker der Athener Universität, pontischer und auch nichtpontischer Herkunft, durch Reisen in das Pontosgebiet die Namen der Pontosgriechen, die über die Jahre türkisch klangen, ins Griechische zu übersetzen, wie z.B. Papazoglou zu Papadopoulos, Saroglou zu Xanthopoulos, oder Topseklis zu Anthopoulos, usw. Die türkische Endung -oglou wurde durch die antiken griechischen Endungen -idis, -adis und -opoulos ersetzt.

Schüler der Trapezouunter Akademie (Frontistirion Trapezountas) aus der Region von Santa

Besonders während der Herrschaft von Abdul Hamid, dieser Name sollte ein Begriff sein, wurden viele Freiheiten gegeben, und zwar in dem Masse, dass trotz der tyrannischen Regierung diese dreissig Jahre Herrschaft als eine Oase für die Pontos-Griechen angesehen werden können. Damals wurden die Ältestenräte in den Gemeinden eingeführt, die unter anderem eine Reichensteuer zugunsten der Armen einführten. Es wurden sehr viele neue Kirchen und Schulen gegründet. Die Lehrer dieser Schulen standen unter der Führung der örtlichen Kirchen. In der Region von Pontos gab es in diesem Zeitraum vergleichsweise viel mehr Kleriker, Lehrer und Schüler als in allen anderen Gebieten, die von unterdrückten Griechen besiedelt waren.

Spital der Pontos-Griechen in Sampsounta

Die Griechen haben von der boomenden Wirtschaft profitiert, da der gewerbliche Handel fest in ihren Händen war. Vier von fünf Banken in Trapezous waren in griechischen Händen! Kapadokier und Kessarier besiedelten die Stadt Samsunta im westlichen Pontos. Ein grosser Teil der Einwohner des Gebiets "Chaldia" siedelt 1878 in den russischen Kaukasus (Kars) um.

Mit dem Ende des 19. Jahrhunderts entstanden Oppositionen gegen das autoritäre

Regime des Sultans. Die herrschende Ideologie war die Schaffung eines einzigen nationalen Gewissens und die Abschaffung der osmanischen Lebensart. Jetzt sollte das Türkentum eingeführt werden. Osmanen sollten zu Türken werden. So kam es zur Revolution der Jungtürken, fünfzehn Jahre vor dem sog. Völkeraustausch. In einer Zeit, in der meisten sich mit einem griechisch-osmanischen Zusammenleben abgefunden hatten. Doch die Zeit, die darauf folgte, änderte alles. Historische Ereignisse wie die Balkankriege und der erste Weltkrieg waren ausschlaggebend und hilfreich für die Türken.

Die Jungtürken des Jahres 1908 waren sehr nationalistisch gesinnt. Ihr Motto war: "Die Türkei gehört den Türken". Somit war das Schicksal aller Nichttürken besiegelt. Das war der Anfang vom Ende für uns. Die Ereignisse der Folgejahre mit all den kriegerischen Auseinandersetzungen endeten mit dem schlimmsten für uns. Das Alibi für die Türken war geschaffen, um Ihr Werk zu vollenden.

Nur aus politischer Sicht kann man erklären, wie ein gastfreundliches, friedliebendes, ungebildetes, untätiges und abergläubisches Volk zu einem diebischen, vergewaltigenden, gewalttätigen und Völker mordenden Volk wurde. Die Balkankriege haben den türkischen Nationalstolz getroffen. Der Verlust europäischer Gebiete und die Flucht muslimischer Bürger, deren Zahl im sechsstelligen Bereich lag, schürten Hass gegen die Christen -Dann kam es zu den ersten Boykotts christlicher Bürger in der Türkei wie auch zu den ersten Morden. Der politische Wandel dieser Zeit ist niedergeschrieben worden in offiziellen staatlichen Dokumenten mit eidesstattlichen Aussagen. Der Geheimvertrag von Thessaloniki

ist ein Beispiel dafür. In diesem steht geschrieben, dass man ein für alle Mal der verhassten christlichen Bevölkerung in der Türkei ein Ende setzen muss.

Der Erste Weltkrieg bot die Gelegenheit, dies zu tun, mit der Begründung, dass Griechenland und die Türkei auf verschiedenen Seiten kämpften. Es ist interessant zu sehen, wie die Staaten und deren Führer sich für die eine oder andere Seite entscheiden mussten. Griechenland hat einen schweren Preis für seine Wahl bezahlt, aber es war klar, dass man auf der Gegenseite der Türkei sein würde. Die Umsetzung begann bereits die Zerstückelung der Türkei, als sich die Türken an die Deutschen wandten. Die Deutschen betrieben Aufbauarbeit in der Türkei. Von ihnen kamen Vorschläge und Hinweise zur Umsetzung der ethnischen Säuberung im Land, dazu wurde militärisches und wirtschaftliches Personal eingesetzt. Das Ergebnis sollte ein autonomer türkischer Staat ohne seine langjährige christliche Bevölkerung sein.

Jedoch wäre dieses traurige Schicksal nicht eingetroffen und die Landung in Smyrna,

die Besetzung Ost-Thrakiens sowie die Gründung der Republik Pontos würde die Vollendung der sog. "Grosse Idee" Griechenlands" verwirklichen, falls die Alliierten ihre strategische Pläne nicht ändern würden, sowie die Oktoberrevolution in der Sowjetunion nicht passieren würde.

Kemal, Nationalheld der Türken, geistlicher Vater des Genozids

Aber schauen wir mal auf die historischen Ereignisse. Bereits 1915-1916 führten die Operationen in Tsanakale zu einer Massenvernichtung der griechischen Küstenbevölkerung mit dem Vorwand, dass die Küstenstädte eine Gefahr für die Türkei seien, da die Alliierten von dort auch das Landesinnere angreifen könnten. So kam es zur ethnischen Säuberung der Küstenregionen.

Es wird geschätzt, dass zur dieser Zeit der Verfolgung allein im Pontos 250'000 Menschen ihr Leben verloren. Opfer zu beklagen hatte insbesondere der westliche Pontos (Tripolis, Kerassounda). Der restliche Pontos, unter anderem Trapezounta, Matsouka, Kromni und Santa, war unter russischer Herrschaft und kam vorerst davon. Unerklärlich oder zumindest noch nicht geklärt ist, warum die Russen am Charsioti Fluss stoppten und nicht weiter westlich gezogen sind, was den westlichen Pontos-Griechen das Leben gerettet hätte und wofür sie beteten.

So wollten es wohl die Grossmächte und unsere Vorfahren wurden zu deren Spielzeug. Das war jedoch nicht alles. Die Türkei, die zu den Verlierern des Krieges gehörte und vor der Zerstückelung des Landes durch die Grossmächte stand, war am Ende, und die Chance auf ein autonomes und freies Land 'Pontos' war greifbar nahe. Der Sieg der Bolschewisten und die politischen Änderungen in Griechenland führten jedoch zu einem Umdenken bei den Siegermächten.

Uni-Professor **Neoklis Sarris** hat es auf den Punkt

gebracht. Zwei Mal haben historische Ereignisse das Osmanische Reich gerettet. Zum ersten die französische Revolution, als die Europäer das Osmanische Reich stützten, und mehr als hundert Jahre später die russische Oktoberrevolution, als **Le-nin** Mustafa Kemal half. Die Grossmächte teilten wohl nicht die Meinung Griechenlands, den Kaukasus kontrollieren zu können, und somit ignorierte man das historische Recht der Griechen und wandte sich den Türken zu. Sie unterstützten **Mustafa Kemal**. Die Italiener und Franzosen ganz offen, die Russen mit einem Friedensvertrag (Brest-Litofsk Vertrag) bei dem der Kaukasus den Türken übergeben wurde. Die Amerikaner interessierten sich plötzlich nicht mehr für das Recht der Völker, unabhängig zu sein, und die Engländer spielten ein doppeltes Spiel.

Topal Osman, einer der Anführer des Genozids

Unsere Heimat, der Pontos, wurde seinem Schicksal überlassen, der auf den Namen **Topal Osman** hört. Dessen Söldnertruppe hatte auch noch das gesamte Militär hinter

sich. In den Städten wurden Menschen auf öffentlichen Plätzen am helllichten Tag getötet, die Dörfer ergaben sich schnell. Die Berge, die Täler und die Wiesen des Pontosgebietes färbten sich rot, denn alles war voller Blut.

Viele flohen nach Russland und kamen so nach Griechenland. Nachdem der Vertrag von Lausanne abgeschlossen wurde, wurden schliesslich die Zurückgebliebenen wie Waren gehandelt und mit den Muslimen Griechenlands ausgetauscht-

Das war ein kurzer, allgemeiner Überblick über die Geschehnisse dieser Zeit. Jemand der darüber spricht, kann jedoch einige charakteristische Momente die zum Genozid führten nicht vernachlässigen. Es kann nicht sein, dass die Massaker in den blühenden Städten des Pontos, die systematisch ab 1914 durchgeführt wurden, die Morde an unschuldigen Männern, Frauen, Kindern, Alten und Kranken, alles ein Produkt militärischer Taktik waren. Die Opfer waren auch keine Deserteure, Terroristen, Verräter und Diebe, die hingerichtet werden mussten. Aber auch die Verfolgungen und Verbrechen gegen hunderttausende Pontos-Griechen, die unter unmenschlichen Bedingungen ins Landesinnere verschleppt wurden, um auf dem Weg dorthin und auch am Ziel zu sterben, waren ein wesentlicher Bestandteil des Genozids.

Die emotionelle Art und Weise, mit der wir dieses Thema diskutieren, zwingt uns diese Geschehnisse als Genozid zu bezeichnen, so wie es das internationale Recht heutzutage sieht. Darüber hinaus muss man hinzufügen, wie es seinerseits Polychronis Enepekidis auch bemerkte, dass es ein Genozid der türkischen Art gewesen ist, türkisch, orientalistisch und räuberisch. Denn

die Todesmärsche und Massaker an Unschuldigen und kleinen Mädchen sind eine teuflische Taktik gewesen, die die Ehre eines jeden Menschen aufs tiefste verletzen.

Wir müssen aber auch das Opfer erwähnen, das viele erbrachten, den unbeugsamen Willen um die Ehre, Eigentum und Würde ihrer Familie zu verteidigen. Es ist die Rede von denjenigen die aktiv ihre Chance auf Freiheit und Autonomie suchten. Als der Sieg der Alliierten, zu denen auch Griechenland gehörte, und die darauffolgende Zerstückelung des Osmanischen Reichs es ihnen erlaubte, bekundeten sie öffentlich ihren Wunsch. Aber unabhängig des vom amerikanischen Präsidenten **Wilson** ausgesprochenen Selbstbestimmungsrecht jeder Volksgruppe, blieb der Wunsch unerfüllt.

Pontos -Griechen auf der Flucht

Heute werden diejenigen, die in den Bergen Schutz suchten, um den Massakern zu entgehen, von den Türken als Terroristen und Mörder beschimpft. Sie werden sogar beschuldigt, einen Genozid gegen die Türken begangen zu haben. Wie Paradox!

Das ist das wahre Bild von damals, welches heute in keinem Geschichtsbuch erscheint. Auch im Kapitel über die sog. „Kleinasiatische Katastrophe“ wird nirgendwo das Geschehen im Pontos erwähnt. Grund dafür ist die griechisch-türkische Annäherung, die als Vorwand für die Verschleierung benutzt wird. Es dürfen keine Wunden wieder geöffnet werden, es darf keine Spannungen geben, der Nationalismus darf nicht aufflammen. Den Türken kommt der vergessene Völkermord natürlich entgegen. Griechenland hat jedoch eine der schillerndsten Kapitel seiner Geschichte, den Pontos, verloren. Solange es im Interesse der Türkei liegt, moralisch gut dazu stehen, wird es schwer sein, unser Ziel, das Erreichen einer einfachen Entschuldigung seitens des Türkischen Staates, geltend zu machen. Die Anerkennung des Genozids sollte nicht auf die pontischen Vereine abgewälzt werden. Das griechische Parlament selber, unter dem Druck der pontischen Lobbys, falls es einen solchen gibt, hätte die UNO, wie auch andere internationale Organisationen unter Druck setzen müssen, um die Anerkennung zu erreichen. Nur so glauben wir, werden die Seelen der Opfer der türkischen Nationalisten Ruhe finden.

Meine Damen und Herren

Diese geschichtliche Erinnerung ist wichtig für uns. Nicht um Intoleranz, Fremdenfeindlichkeit und jede Form von Rassismus zu fördern, sondern um unseren Einsatz lebendig zu halten, um nicht vom Weg abzukommen an dessen Ende die Gerechtigkeit ist.

Europa befindet heute auf dem Weg zu einer Weltgemeinschaft der Nationen. Viele

befürchten, dass in dieser friedlichen Entwicklung unser Ziel verloren gehen könnte. Aber das wird nicht passieren! Unsere pontische Seele altert nicht.

Unser Mut und unsere Seele haben im Pontos Geschichte geschrieben. Wir haben auch dort eine epische Schlacht in Santa, wie Jahrhunderte davor im Marathon, gewonnen. Die Blüte der pontischen Seele ist heute noch kräftig, stark und unbeugsam.

Der Pontos lebt und siegt!
Es ist ein herrlicher, lebendiger Sieg, der hell in den Augen unserer Kinder scheint, ein Sieg, der uns heute zu dieser Veranstaltung im Zentrum der Schweiz nach Zürich zu unseren Brüdern gebracht hat.

Danke schön.

Από δράσεις της Ποντιακής Νεολαίας Ευρώπης, Συναπάντημα στο Οίρε (2009) και Φεστιβάλ στο Wuppertal (2008). *“Η Ρωμανία κι αν πέρασεν και φέρει κι άλλο...”*

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΠΟΝΤΙΟΣ

του Αλέξανδρου Χριστοφορίδη

Κατά καιρούς πολλοί ορισμοί έχουν δοθεί για τούς Ποντίους, καλόπιστοι αλλά φυσικά και αρκετοί κακόπιστοι. Εμείς πού είμαστε Πόντιοι πώς αυτοπροσδιοριζόμαστε;

Είχα τήν ευτυχία νά γεννηθώ από πατέρα Πόντιο. Ο πατέρας μου αναγκάστηκε νά εγκαταλείψει τό δικό του σπιτί στήν Τραπεζούντα του Πόντου και διωγμένος και κατατρεγμένος νά εγκατασταθεί μέ τήν οικογένεια του στήν Ελληνική γή, αφήνοντας πίσω του τίς αλησμόνητες χαμένες πατρίδες. Οι ιδέες, τά ιδανικά και οι αρχές αυτού του ανθρώπου είναι για μένα ο καλύτερος ορισμός ενός Ποντίου. Δείτε λοιπόν τί έμαθα απ' αυτόν τόν γνήσιο, απλό και αυθεντικό Πόντιο.

Αλτροϋσμός. Συνηθισμένοι οι Πόντιοι στίς κακουχίες είχαν μάθει νά μοιράζονται μέ τόν διπλανό τους αυτά τά λίγα πού είχαν. Κανείς δέν φεύγει νηστικός από Ποντιακό σπιτί. Εάν κάποιο μέλος της κοινωνίας ή της γειτονιάς χρειάζεται βοήθεια, προσφέρονται όλοι για νά βοηθήσουν, εκεί πού μπορεί ο καθένας. Η βοήθεια προσφέρεται αφιλοκερδώς και χωρίς ανταλλάγματα.

Πίστη στόν Θεό. Όταν οι Πόντιοι αναγκάστηκαν νά φύγουν από τήν γή των πατέρων τους, όλοι πήραν έναν Σταυρό ή μία εικόνα για φυλακτό. Στόν Θεό είχαν εναποθέσει τίς ελπίδες τους για ελευθερία, αξιοπρέπεια και μία καλύτερη ζωή. Ήξεραν ότι στίς δύσκολες στιγμές πού πέρασαν ή σ' αυτές πού θ' ακολουθούσαν μόνο ο Θεός θά μπορούσε νά τούς βοηθήσει. Ο Θεός βλέπει και δέν ξεχνά ποτέ. Αργά ή γρήγορα έρχεται η Θεία Δίκη. Όλοι μας θα κριθούμε κάποτε. Βοήθησε όπου μπορείς, και ο Θεός δέν θά σέ ξεχάσει.

Φιλοξενία. Η πόρτα του σπιτιού είναι πάντοτε ανοικτή σέ όλους όσους έρχονται για νά πούν μία καλημέρα ή νά ζητήσουν βοήθεια. Στόν επισκέπτη προσφέρουμε πάντοτε κάτι και εάν δέν υπάρχει περίσσειμα, μειώνουμε τό φαγητό των μελών της οικογένειας. Ο επισκέπτης κοιμάται πάντοτε στό καλύτερο κρεβάτι. Ο νοικοκύρης, εάν δέν υπάρχει άλλη δυνατότητα, στο πάτωμα.

Ειλικρίνεια και τιμιότητα. Η χειραψία με Ποντιακό χέρι είναι συμβόλαιο. Πίστωση ότι ο Πόντιος πού κάθεται απέναντι σου θα κρατήσει τόν λόγο του και ότι υποσχέθηκε θά γίνει. Θα βρεθεί δίπλα στόν φίλο του, συγγενή ή στόν απλό γνωστό του στίς δύσκολες όπως και στίς χαρούμενες στιγμές. Και ποτέ δέν θά αλλάξει στρατόπεδο διότι ο διπλανός έχασε τά πρωτεία, τήν πολιτική ή τήν οικονομική του ευρωστία. Θά μείνει πιστός και θά τιμήσει συγγένειες, φιλίες και γνωριμίες.

Απλοϊκός και αυθεντικός. Στήν ζωή σου θά συναντήσεις κόλακες πού θά προσπαθήσουν νά σέ μπλέξουν στά δίχτυα τους προκειμένου νά κερδίσουν τήν εύνοιά σου αποφεύγοντας νά σου πούν τήν αλήθεια ή νά σου παρουσιάσουν τούς πραγματικούς τους σκοπούς. Μήν τούς φοβάσαι, μήν κρύβεσαι. Βγάλε τίς μάσκες τους. Μείνε απλοϊκός, αμετακίνητος, πιστός στίς ιδέες σου, παραδόσεις και στά ιδανικά σου.

Θεμέλιο της κοινωνίας είναι η **οικογένεια**. Είναι το καταφύγιο και τό ήσυχο λιμάνι, εκεί όπου θά βρεις τήν ηρεμία, τήν ζεστασιά και τίς λύσεις για όλες τίς δυσκολίες της ζωής. Τίμησε τούς γονείς σου και τ' αδέλφια σου. Ότι δέν επέτυχες εσύ στήν ζωή σου, μπορεί νά τό πετύχει τό παιδί σου. Θά στερηθείς πολλά αλλά κάποτε θά απολαύσεις τούς καρπούς της σποράς σου, όταν θά καμαρώνεις τίς επιτυχίες των παιδιών σου.

Δείξε τόν απαραίτητο σεβασμό στόν παππού καί τήν γιαγιά, τόν θείο ή τήν θεία. Είναι μεγαλύτεροι στήν ηλικία καί ξέρουν περισσότερα από σένα. Άκουσε τίς ιστορίες τους καί τίς συμβουλές πού σου δίνουν. Από τήν εμπειρία τους σίγουρα κάτι θά αποκομίσεις.

Αυτή είναι λοιπόν η Ποντιακή παρακαταθήκη. Ρίζες βαθιές πού αναζωογονούν πνεύμα, ψυχή καί σώμα όλων των Ποντίων.

Μία από τις πολλές ανθρώπινες αδυναμίες είναι η γενίκευση των καταστάσεων. Ίσως για τον λόγο αυτό είναι πολύ πιθανό να προκύψει το ερώτημα. *Είναι όλοι οι Πόντιοι έτσι; Δέν υπάρχουν εξαιρέσεις;* Προφανώς υπάρχουν εξαιρέσεις. Εγώ όμως αναφέρομαι στήν μεγάλη πλειοψηφία των Ποντίων, τήν οποία χρησιμοποιάω ως σημείο αναφοράς.

Απλόκοιτητα και αυθεντικότητα, οικογένεια... όταν οι φωτογραφίες από τόν Πόντο μιλούν από μόνες τους, τα λόγια περιτεύουν

Εάν είσαι Πόντιος εμπέδωσε αυτές τίς αξίες καί δίδαξε τούς πιά νέους ότι οι πρόγονοί μας επιβίωσαν τίς δύσκολες ημέρες της ζωής τους ακολουθώντας αυτές τίς αρχές. Ότι καί άν σου συμβεί στήν ζωή μήν ξεχάσεις ότι έχεις Ποντιακή καταγωγή. Είσαι Πόντιος καί πρέπει νά είσαι υπερήφανος.

Κουβαλάς μιά βαριά κληρονομιά καί πρέπει νά αποδείξεις ότι είσαι αντάξιος των προγόνων σου. Μάθε νά είσαι δυνατός καί ν' αντιστέκεσαι. Δείξε τήν πλάτη σου σ' αυτούς πού θέλουν ν' αγοράσουν τήν συνείδησή σου, τό πιστεύω ή τίς αξίες σου. Βοήθησε όπου μπορείς, άκουσε όποιοι σου ζητά νά τόν ακούσεις καί περίμενε τήν ανταμοιβή μόνο από τόν Θεό καί όχι από τούς ανθρώπους.

Τιμή καί δόξα σ' αυτούς πού έφυγαν από τήν ζωή αφού κράτησαν ψηλά τήν σημαία του Ποντιακού Ελληνισμού καί άφησαν μία σταθερή πυξίδα στίς επόμενες γενιές.

WAS HEISST EIGENTLICH EIN PONTIOS ZU SEIN

von Alexandros Christoforidis

Verschiedene Leute haben versucht zu erklären, was einen Pontier ausmacht, manche mit guten und andere mit schlechten Absichten. Wie aber sehen wir Pontier uns selbst? Ich habe das Glück, von einem Pontischen Vater abzustammen. Mein Vater und seine Familie wurden gezwungen ihr Haus, Hab und Gut in Trapezous in Pontos (am Schwarzen Meer in der heutigen Türkei) im Jahr 1924 zu verlassen. Verfolgt und vertrieben kam mein Vater mit seiner Familie nach Griechenland nachdem er die unvergeßliche verlorene Heimat hinter sich gelassen hatte. Die Ideen, Ideale und Prinzipien dieses Menschen sind für mich die beste Definition eines Pontiers. Sehen Sie, was ich von diesem echten, einfachen aber authentischen Pontier gelernt habe.

Altruismus. Die ursprünglichen Pontier waren harte Lebensbedingungen gewöhnt und deshalb haben sie von der Wiege an gelernt, das Wenige, was sie gehabt haben, mit ihren Mitmenschen zu teilen. Kei-

ner sollte hungrig ein Pontisches Haus verlassen. Wenn jemand in der Gemeinde oder in der Nachbarschaft Hilfe brauchte, waren alle bereit um zu helfen, wo sie konnten. Die Hilfe wurde uneigennützig und ohne Gegenleistungen angeboten.

Glaube an Gott. Als die Pontier gezwungen wurden das Land ihrer Väter zu verlassen, hat jeder ein Heiliges Kreuz oder eine Ikone als Talisman mitgenommen. Ihre Hoffnung auf Freiheit, menschliche Würde und ein besseres Leben in Frieden hatten sie Gott anvertraut. Sie wußten, daß in den schwierigen Stunden nur Gott ihnen helfen würde. Gott sieht und vergißt nicht. Früher oder später wird Sein Urteil kommen. Jeder wird sich einmal vor Gott verantworten müssen. Hilf dort, wo du kannst und Gott wird dich nicht vergessen.

Gastfreundschaft. Die Haustür bleibt immer offen für alle, die dir entweder einen Guten Morgen wünschen wollen oder deine Hilfe brauchen. Jedem Gast wird etwas zum Essen angeboten. Sollte das vorhandene Essen für den Gast nicht ausreichen, wird die Portion der übrigen Familienmitglieder gekürzt. Der Gast schläft immer im besten Bett. Der Gastgeber wird, wenn keine andere Möglichkeit vorhanden ist, auf dem Boden schlafen.

Ehrlichkeit und Ehrbarkeit. Glaub immer, daß der Pontios, der dir gegenüber sitzt, sein Wort halten und das Versprochene verwirklichen wird. Er wird immer für seine Freunden, Verwandte oder Bekannte da sein, in guten wie in schlechten Zeiten. Er wird nie die Seiten wechseln, auch wenn der Freund in Schwierigkeiten steckt oder das gesellschaftliche oder finanzielle Ansehen verloren hat. Er wird seinem Freund treu bleiben und Verwandtschaften und Be-

kanntschaften ehren. Der Handschlag mit einem Pontier ist wie ein Vertrag.

Schlichtheit und Authentizität. Jeder von uns begegnet in seinem Leben Menschen, die versuchen werden, uns für ihre Zwecke zu benutzen ohne uns die Wahrheit zu sagen oder ihre wahren Ziele zu offenbaren. Du als Pontier solltest keine Angst vor ihnen haben. Versteckt dich nicht, sondern reiß ihnen die Masken herunter. Bleib schlicht, mit beiden Beinen auf dem Boden, treu deinen Traditionen und Prinzipien.

Fundament der Gesellschaft ist die **Familie**. Es ist der Zufluchtsort, der sichere Hafen, dort wo man Ruhe, Wärme und die Lösungen für alle schwierige Momente des Lebens finden wird. Ehre deine Eltern und Geschwister. Das, was du im Leben nicht erreicht hast, können deine Kinder erreichen. Du wirst auf ziemlich viele Sachen im Leben verzichten aber irgendwann wirst du die Früchte deiner Arbeit ernten und strahlen, wenn du stolz auf die Erfolge deiner Kinder sein wirst. Zeig den notwendigen Respekt gegenüber deinem Opa und deiner Oma, deinem Onkel und deiner Tante. Sie sind älter und wissen mehr als du. Hör ihre Geschichten und ihre Ratschläge. Ihren Erfahrungen wirst du sicher etwas abgewinnen.

Dies ist das Pontische Erbe. Tiefe Wurzeln, die Geist, Psyche und Körper mit frischer Kraft neu beleben.

Eine menschliche Schwäche ist, daß wir verallgemeinern. Es ist sehr wahrscheinlich, daß folgende Fragen gestellt werden. *Sind denn alle Pontier so? Gibt es keine Ausnahmen?* Natürlich gibt es Ausnahmen. Ich beziehe mich aber auf die große Mehrheit der Pontier, die ich als meine Referenz benutze.

Wenn du ein Pontios bist, verinnerliche diese Prinzipien und lehre die Jüngerer, daß unsere Vorfahren die schwierigen Situationen ihres harten Lebens gemeistert haben, weil sie an diese Ideale geglaubt haben. In jeder Situation deines Lebens veriß nicht deine Pontische Abstammung, sei stolz darauf. Du trägst ein schweres Erbe, sei dir dessen bewußt. Lerne stark zu sein und zeig jenen deinen Rücken, die dein Gewissen, deinen Glauben oder deine Prinzipien erkaufen wollen. Hilf wo du kannst, und sei bereit zuzuhören, wenn ein Hilfesuchender mit dir reden will. Die Gegenleistung solltest du von Gott und nicht von den Menschen erwarten.

Dorf in Pontos, Anfang des 20. Jh.

Ehre und Ruhm für jene Verstorbenen, die unter widrigsten Lebensbedingungen die Flaggen des Pontischen Hellenismus hoch gehalten haben und den jüngeren Generationen einen sicheren Kompaß für das Leben gegeben haben.

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΑ Μ.Μ.Ε- Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΝΤΙΑΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

του Σάββα Τοπαλιδή

Κυρίες και κύριοι

Γράφω σκοπίμως στα Ελληνικά, γιατί θέλω αυτό το μήνυμα να γίνει κατανοητό από όλους όσους ασχολούνται με την ποντιακή υπόθεση μη γνώστες της ποντιακής διαλέκτου.

Απευθύνω τις ακόλουθες ερωτήσεις προς όλους τους συμπατριώτες που έχουν ποντιακές ρίζες και που αγαπάνε, υποστηρίζουν και θέλουν να είναι συνεργάτες της διαιώνησης της ποντιακής ιστορίας, εθίμων και παράδοσης!

- Πώς είναι δυνατό να διαβίωση το ποντιακό στοιχείο, όταν στο σύνολό του αποτελείται από έναν βουβό λαό χωρίς γλώσσα;

- Πού απόμεινε, πού είναι η ποντιακή γλώσσα; Γιατί χάθηκε; Ποιός φταίει;

- Πόσοι από εμάς τους πόντιους Έλληνες μιλάνε ποντιακά;

- Πόσα εκατομύρια ΒΟΥΒΩΝ ποντίων Ελλήνων ζούν σήμερα στην Ελλάδα; 4 ή 5;

- Ποιός θα μιλάει τα ποντιακά όταν πεθάνουν οι παππούδες, οι γονείς μας σε 20 η 30 χρόνια;

- Είμαστε ο λαός χωρίς γλώσσα;

Και αναρωτιέμαι!

- Πού απομείνανε, που είναι οι λόγιοι πόντιοι Έλληνες;

- Πώς μπορούν οι αρμόδιοι και αντιπρόσωποι των Ποντίων, στα ΜΜΕ να μιλούν κρυόκωλα στα ελληνικά και όχι στην ποντιακή διάλεκτο απέναντι στο ακροατήριο;

Ντροπή! Ντροπή σε όλους μας (τους Πόντιους) που θέλουμε να είμαστε οι απόγονοι και να αντιπροσωπεύουμε έναν υπερήφανο λαό χωρίς όχι μόνο να μη μιλάμε την γλώσσα των προγόνων μας, αλλά και χωρίς να κάνουμε τίποτα απολύτως για να

αλλάξουμε την σημερινή θλιβερή κατάσταση που οδηγεί στον προθάλαμο του θανάτου, της εξαφάνισης, της ξεχασιάς της βαριάς αυτής κληρονομιάς, της γλώσσας των προγόνων μας!

Ολοι μας φταίμε!!!!

Αυτό είναι το παράπονο ενός Πόντιου της ξενιτειάς, που βλέπει μπροστά του μέρα με τη μέρα να χάνεται για πάντα **τ'όραμαν τη πατρίδας!**

Αλλάξτε! Κάντε την αρχή!

Αρχ. Ανθ. Παπαδόπουλος, διαπρεπής ιστορικός και φιλόλογος, που μελέτησε εκτενώς την ποντιακή διάλεκτο

OFFENER BRIEF AN DIE MASSENMEDIEN - DIE BEDEUTUNG DES PONTISCHEN DIALEKTS

von Savvas Topalidis

Meine Damen und Herren!

Ich schreibe bewusst auf Griechisch, denn ich möchte, dass meine Botschaft bei allen ankommt, die sich zwar für den Erhalt der Traditionen einsetzen, jedoch des Pontischen Dialekts nicht mächtig sind.

Ich stelle folgende Fragen an alle meine Landsleute mit pontischen Wurzeln,

die sich für das Bewahren der pontischen Geschichte, Brauchtums und Tradition einsetzen:

- Wie ist es möglich, dass der Stamm der Pontier überlebt, wenn er vollständig aus stummen Menschen ohne eigene Sprache besteht?

- Wo ist die pontische Sprache verblieben? Warum ist sie verlorengegangen? Wer ist schuld?

- Wie viele von uns Griechen aus Pontos sprechen noch pontisch?

- Wieviel Millionen stumme Griechen aus Pontos leben heute in Griechenland? 4 oder 5?

- Wer wird noch pontisch sprechen, sobald unsere Grosseltern und unsere Eltern in 20 oder 30 Jahren sterben?

- Sind wir das Volk ohne Sprache? Und ich frage mich!

- Wo sind die intellektuelle Pontos-Griechen verblieben?

- Wie können die politische Entscheidungsträger der Pontos-Griechen, einfach und unsensibel, in der griechischen Sprache und nicht im pontischen Dialekt zum Publikum reden?

Schande! Schande an uns alle (Pontier), die zwar die Nachfahren und die Vertreter eines stolzen Volkes sein wollen, jedoch nicht nur die Sprache unser Vorfahren nicht sprechen, aber auch nichts dagegen unternehmen, um die traurige heutige Situation zu verändern, die dieses schwere Erbe, zum Vorraum des Todes, des Verschwindens, der Vergessenheit führt!

Wir sind alle schuld!

Dies ist die Wehmut eines Pontiers der Diaspora, der Tag für Tag sieht, dass der Traum der Heimat für immer verschwindet!

Verändert euch! Macht den Anfang!

ΕΝ ΑΡΧΗ ΗΝ Ο ΧΟΡΟΣ... ΜΕΡΟΣ ΙΙ

του Γιώργου Νικολαΐδη

Ξεκινήσαμε στο προηγούμενο μας τεύχος ένα αφιέρωμα στα χορευτικά μας τμήματα. Στα κείμενα που ακολουθούν, θα διάβασουμε τις αναμνήσεις του σημερινού προέδρου **Κώστα Καλπαξίδη**, που δεν υπήρξε απλά ένας από τους πρώτους μικρούς χορευτές, αλλά συνόδευει για χρόνια τις πρόβες και εμφανίσεις με τη λύρα του. Θα συνεχίσουμε με τον **Χρήστο Σταυριανίδη**. Ο Χρήστος ήταν ο πρώτος μικρός χορευτής και είναι εδώ και πολλά χρόνια χοροδιδάσκαλος της Ένωσης. Τώρα θέλει να μάθει και το ταούλ, *κουράγιο νά'χεις πουλόπομ'*. Ο **Νάσος (Σάκης) Κοσμίδης** υπήρξε για πολλά χρόνια χορευτής, αλλά και μέλος του Δ.Σ. της Ένωσης, στο άρθρο του αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει πολλούς. Το αφιέρωμα ολοκληρώνεται με τον **Φώτη Καλπαξίδη**, τώρα πια ταμεία της Ένωσης, και τις πίο μικρές της παρέας, **Λία Κοτσαποϊκίδου** και **Νικόλετα Παπαδοπούλου**,

που θυμούνται την πορεία τους στο χορευτικό και αναπολούν. Το αφιέρωμα συνοδεύετε και πάλι από υπέροχες ζωγραφίες από παιδιά των δύο μικρότερων χορευτικών μας τμημάτων.

ΚΑΛΟΜΑΝΑΜ' ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΣΕ...

του Κώστα Καλπαξίδη

Έμαθα τα πρώτα μου βήματα στους ποντιακούς χορούς λίγο αφότου έκανα τα πρώτα βήματα μου στη ζωή. Δάσκαλος μου η συγχωρεμένη γιαγιά μου, μετανάστης πρώτης γενιάς στην Ελβετία, από την δεκαετία του 50. Η γιαγιά μου και ο παππούς μου είναι και αυτοί οι δύο άνθρωποι που με νανουρίζανε με ποντιακά τραγούδια. Μου λένε πως έκλαιγα όταν σταματούσαν... Πέρασα απ'όλα τα χορευτικά τμήματα της Ένωσης, χόρεψα στίς τέσσερις γωνίες της Ελβετίας, αλλά και στα γειτονικά κράτη, παρέα με ανθρμπους που έγιναν καλοί μου φίλοι, γίναμε οικογένεια. Στα 14 με κέρδισε η κεμεντζέ. Ακούγοντας τους δίσκους του πατέρα

Χορευτικό της δεκαετίας '90: Χ. Σταυριανίδης, Ε. Ανδρεάδου, Στ. Ανδρεάδου, Ε. Παναγιωτίδου, Ε. Κασαπίδου, Ε. Καλφοπούλου, Δ. Καλφοπούλου, Α. Σταυριανίδου, Σ. Παυλίδου, Ε. Καλφοπούλου, Ε. Κασαπίδου, Γ. Παυλίδου, Κ. Καλπαξίδης, Α. Καλπαξίδης, (καθησμενοί, από αριστερά προς τα δεξιά) Π. Σιδερίδης, Γ. Θεοδοσιάδης (όρθιοι, από αριστερά προς τα δεξιά)

μου, και όσα πρόλαβα να μάθω από τον μακαρήτη **κυρ Γιούρα** της Λέσχης Ποντίων Καβάλας τα καλοκαίρια στην πατρίδα, τον πρόσφατα συγχωρεμένο μέλος της Ένωσης **Νίκο Γεωργιάδη** και το καλό φίλο **Γιάννη Θεοδοσιάδη**...έμαθα να τοξαρεύω την κεμεντζέ... Εδώ και δέκα χρόνια συνοδεύω τον χοροδιδάσκαλο Χρήστο Σταυριανίδη σε κάθε πρόβα των χορευτικών μας τμημάτων. Είναι πραγματικά ένα υπέροχο συναίσθημα να να παρακολουθείς και συνοδεύεις τα χάταλα (Σημ. Ξεν.: τα μικρά παιδιά) στα πρώτα τους βήματα στον πανέμορφο κόσμο των ποντιακών χωρών, στα μαθήματα της ποντιακής λύρας, σε κάθε τί που τους φέρνει πιο κοντά στην πανάρχαια παράδοση μας. Εύχομαι, αυτό που ξεκίνησαν κάποιοι πριν από 35 χρόνια και συνεχίζουμε όσο μπορούμε καλύτερα με πολύ διάθεση, φιλότιμο, μεράκι και ποντιακό πείσμα, η φλόγα του να μην σβήσει ποτέ...

Κάλαντα υπό τους ήχους της λύρας του Κώστα, Ε. Καλφοπούλου, Σ. Παυλίδου, Γ. Μουντούρης, Γ. Παυλίδου (από δεξιά προς αριστερά)

ΕΝ ΑΡΧΗ ΗΝ Ο ΧΟΡΟΣ...

συνέντευξη του Χρήστου Σταυριανίδη στον Ξενιτέα (Οκτώβριος 2007)

Ξενιτέας: - Πότε ξεκίνησες να χορεύεις στην Ένωση Ποντίων Ελβετίας;

Χ.Σ.: - ... από την ίδρυση της, το 1975, σε ηλικία 9 ετων.

Ξενιτέας: - Όλα τα μέλη της Ένωσης και σίγουρα και οι περισσότεροι στην ελληνική κοινότητα της Ελβετίας γνωρίζουν το πάθος σου για το χορό, όχι μόνο τον Ποντιακό, αλλά και για άλλους ελληνικούς και διεθνείς χορούς. Αισθάνεσαι διαφορετικά όταν χορεύεις τους χορούς των προγόνων σου (των Ποντίων);

Χ.Σ.: - ... σαφώς, αφού αισθάνομαι πως οι ρίζες καποίων Ποντιακών χωρών βρίσκονται κάποιες χιλιάδες χρόνια πριν την γέννηση του Χριστού. Γενικά νομίζω πως το να χορεύεις σε κλειστούς κύκλους δημιουργεί μια ιδιαίτερη δυναμική που μπορεί να οδηγήσει σε ξέφρενους ρυθμούς.

Ξενιτέας: - Πολλά μέλη των χορευτικών μας τμημάτων δεν είναι ποντιακής καταγωγής. Μάλιστα παρατηρούμε πως και πολλοί Ελβετοί φίλοι μας δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον να μάθουν τους ποντιακούς χορούς. Τι αισθήματα σου δημιουργούν αυτές οι εξελίξεις;

Χ.Σ.: - Για να είμαι ειλικρινής για τους Έλληνες μη-Ποντιακής καταγωγής δεν αισθάνομαι κάτι το ιδιαίτερο, και αυτό για έναν και μοναδικό λόγο... όποιος θέλει μπορεί να μάθει και αυτό το κομμάτι της τόσο πλούσιας και μεγάλης ελληνικής παράδοσης. Αλλά σίγουρα ως Πόντιος αισθάνομαι υπερηφάνεια και με γεμίζει με πρόσθετες ευθύνες. Οι ελβετοί φίλοι μας... σε αυτό το σημείο θα πρέπει να πούμε ένα μεγάλο μπράβο... το πόσα ήδη γνωρίζουν, και πόσα περισσότερα είναι έτοιμοι να πραγματοποιήσουν προκειμένου να πετύχουν το στόχο τους. Τα σέβη μου αγαπητοί μας φίλοι!

Ξενιτέας: - Γυναίκες με ζίπκα (ανδρική ποντιακή στολή). Σίγουρα πρακτικό. Ποιά είναι όμως η γνώμη σου πάνω στο θέμα;

Χ.Σ.: - Ναί σίγουρα πρακτική λύση, αλλά όχι αυτή που μας αρέσει. Τι να κάνεις όμως που το ανδρικό φύλο, είναι είδος προς... εξαφάνιση στα χορευτικά δρώμενα.

Ξενιτέας: - Ο αγαπημένος σου Ποντιακός χορός;

Χ.Σ.: - Χορος... χμμμ... σίγουρα υπάρχουν αρκετοί υποψήφιοι για την πρώτη θέση... αλλά ο πιο εντυπωσιακός είναι το δίχως άλλο η Σέρρα.

Ξενιτέας: - Θα επιμείνουμε. Γιατί είναι η Σέρρα ο αγαπημένος σου Ποντιακός χορός;

Χ.Σ.: - ... γιατί διοχετεύει ενέργεια και πάθος.

Ξενιτέας: - Τα χορευτικά της Ένωσης, σε πέντε χρόνια;

Χ.Σ.: - Ειλικρινά, ποίος γνωρίζει τι θα συμβεί αύριο; Καλώς... πιστεύω και ελπίζω πως τα χορευτικά που ακολουθούν (Σημ. Ξενιτέα: το «μεσαίο» και το «μικρό») θα μας προσφέρουν μερικές αξέχαστες εμφανίσεις.

Ξενιτέας: - Ευχαριστούμε Χρήστον.

Χ.Σ.: - Θα μου επιτρέψετε να απευθύνω το λόγο και στους μικρούς και μεγάλους χο-

ρευτές μας. Παίδες, ευχαριστώ πολύ για όλα, συνεχίστε στους ίδιους ρυθμούς.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΣΑΣ

του Νάσου Κοσμιδίη

... 20 χρόνια στη σκηνή και 20 κιλά περισσότερα στα πλευρά μου, τώρα ας έρθει κάποιος να μου πει ότι ο χορός είναι υγεια..

Όλα αυτά τα χρόνια στο χορευτικό, 6 χρόνια στο διοικητικό συμβούλιο, βρέθηκα επανειλημμένα με ανθρώπους που θαυμάζω και που ποτέ μου δεν ευχαρίστησα...

...τους γονείς μου, Κωνσταντίνο και Ελένη, η οποία μου επέτρεψαν να γνωρίσω την Ένωση Ποντίων...

Χρήστο Σταυριανίδη ... σ'ευχαριστώ για την υπομονή, την ευθύτητα, πως εργαζέσαι με συνέπεια για τους στόχους μας και δίχως κούραση να μας εκπαιδεύεις...

... Αλέκο Καλπαξίδη, ακούραστα με πολλούς (συνήθως λίγους) εθελοντές να καθαρίσεις και να παραδώσεις την αίθουσα στις 6 το πρωί... για όλη τη βοήθεια και την αφοσίωση για τον σύλλογο...

... Γιώργο Βενάκη με το χιούμορ του, που πάντα μας φέρνει γέλιο ...

Χορός Πισακόϊ, 1991, Χ. Σταυριανίδης, Κ. Καλπαξίδης, Α. Σταυριανίδου

. Κυρά Χρυσούλα που έραψε τον πρώτο καιρό όλες μας τις στολές ...

... Γιώργο Μιχαλόπουλο που με το ζωντανό ταούλ έδωσε το ρυθμό στη ζωή ...

Και όλους εκείνους που πριν και μετά την ενεργή συμμετοχή μου κρατούν τον σύλλογο στη ζωή ...

Όλους τους χορευτές και τους γονείς τους που έκαναν όλα αυτά εφικτά.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΣΑΣ

Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΑΓΑΠΗ

του Φώτη Καλπαξίδη

Χόρευα ως και πριν από λίγο καιρό στο χορευτικό της Ένωση. Η οικογένεια μου υπήρξε μέλος της Ένωσης από πρώτη στιγμή που ιδρύθηκε. Καταρχάς ασχολήθηκε ενεργά ο πατέρας μου, αργότερα τα δύο μεγαλύτερα αδέρφια μου. Έτσι ήμουν **υποχρεωμένος** να γίνω μέλος του χορευτικού και εγώ, παρόλο που στην αρχή δεν το επιθυμούσα. Βέβαια κατόπιν δεν το μετάνιωσα ποτέ που πήρα μέρος. Στα επτά μου χρόνια ξεκίνησαν όλα και με το πέρασμα των χρόνων συνειδητοποίησα πως δεν ήταν τόσο άσχημα, όπως το φανταζόμουν στην αρχή. Πολύ γρήγορα βρήκα φίλους και ενσωματώθηκα στην ομάδα. Όσο περνούσαν τα χρόνια το δέσιμο με την Ένωση έγινε τόσο δυνατό που αποφάσισα να μετέχω και στο Δ.Σ. και έτσι να συνεχίσω να ασχολούμαι ενεργά. Για το μέλλον εύχομαι να συνεχίζουμε να υπάρχουμε για πολύ καιρό ακόμα.

Ο Φώτης το 1991

ΟΤΑΝ ΕΝΑ ΚΟΡΙΤΣΙ.. ΜΟΛΙΣ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΕΤΩΝ...

της Λίας Κοτσαποϊκίδου

Όταν ένα κορίτσι... μόλις τεσσάρων ετών... αποφάσισε να νιώσει την μουσική και να μάθει τους ποντιακούς χορούς όπως πάντα ήθελε...

Κάποτε ήταν η πιό μικρή... σε ηλικία και στο ύψος. Τότε ήταν το μικρο κορίτσι που με τον σκούφο της ποντιακής στολής μέσα στα μάτια και τις μπότες ως τα γόνατα ποτέ δεν σταματούσε να χορεύει. Πάντα ήταν η μικρή που χόρευε τελευταία. Κι όμως μιά μέρα από τελευταία πήρε την πρώτη θέση. Τότε ξεκίνησε και το άγχος. Σαν πρώτη του χορού είχε την ευθύνη και έπρεπε να φωνάζει τα συνθύματα "πάμε" και "πύρ". Όταν η λύρα ξεκινούσε να παίζει, το μόνο που σκεφτόταν το κορίτσι ήταν το αν οι υπόλοιποι θα άκουγαν το πάμε και το πύρ. Κι όμως... μόλις φώναζε το πρώτο πάμε, το άγχος πιά ήταν σαν να μην υπήρξε ποτέ. Αυτές οι εμπειρίες είναι αξέχαστες και φυσικά αυτό το κορίτσι δεν θα τις ξεχάσει ποτέ!

Η Νικολέττα, η Λία, η Αναστασία και ο Οδυσσεάς στα πρώτα τους μαθήματα ποντιακής λύρας (από αριστερά προς τα δεξιά)

...ΠΟΣΟ ΘΑ 'ΘΕΛΑ ΝΑ ΞΑΝΑΧΟΡΕΨΩ...

της Νικολέττας Παπαδοπούλου

Ήμουν περίπου πέντε ετών όταν με πήγαν οι γονείς μου για πρώτη φορά στα μαθήματα εκμάθησης Ποντιακών χορών. Στην αρχή ο χορός δεν σήμαινε πολλά για μένα, αλλά όσο περνούσε ο καιρός, τόσο πιο πολύ κεφί μου έκανε. Με τον πρώτο μου χοροδιδάσκαλο τον Αλέκο Καλπαξιδή έμαθα μεταξύ άλλων το τικ, το ομάλ. Ήμουν πολύ περήφανη, γιατί δεν είχε ο καθένας στην ηλικία μου τη λαχτάρα και την θέληση να μάθει τους χορούς μας. Σήμερα το βρισκόμουν πολύ κριμά που οι "μεγάλοι" αποφάσισαν να σταματήσουν το χορευτικό μας. Είναι όμως βέβαια και πολύ όμορφο να βλέπεις κανείς με πόση πειθαρχεία εκτελούν το καθήκον τους τα "μικρά" μας. (Σημ. Ξεν.: Νικολέττα να είσαι σίγουρη πως η επιθυμία σου θα γίνει πραγματικότητα και θα ξαναχορέψεις στα πλαίσια της Ένωσης).

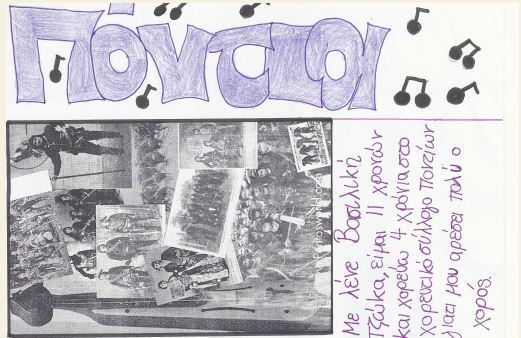
AM ANFANG STAND DAS TANZEN...

TEIL II

von Georg Nikolaidis

Wir haben letztes Mal damit begonnen ehemalige Mitglieder der Tanzgruppe zur Sprache kommen zu lassen. In den folgenden Artikeln werden wir die Erinnerungen des heutigen Präsidenten der Vereinigung, **Kostas Kalpaxidis** lesen, welcher nicht nur einer der ersten jungen Tänzer war, sondern auch die frischen Generationen über Jahre mit der Lyra begleitet. **Christos Stavrianidis**, ist nicht nur der erste junge Tänzer der Vereinigung, sondern auch dessen Tanzlehrer seit sehr vielen Jahren. Neuerdings will er auch noch sein Glück beim Taoul spielen versuchen, wir wünschen ihm auch selbstverständlich viel Glück. **Nassos (Sakis) Kosmidis** war

jahrelang Tänzer, und dazu noch 6 Jahre lang Vorstandsmitglied. In seinem Beitrag bedankt er sich bei den netten Menschen die er in all den Jahren begegnet ist. Zu guter Letzt rufen sich der heutige Kassier der Vereinigung, **Fotis Kalpaxidis**, sowie zwei Mitgliedern der jüngeren Garde, **Lia Kotsapoikidis** und **Nikoletta Papadopoulou**, ihren Anfang und interessantes aus ihre aktiven Zeit in der Tanzgruppe in Erinnerung. Der Beitrag wird durch wunderschöne Kinderzeichnungen abgerundet. Diese Zeichnungen stammen von den Jüngsten der Tanzgruppe.

Wassiliki Tzikas

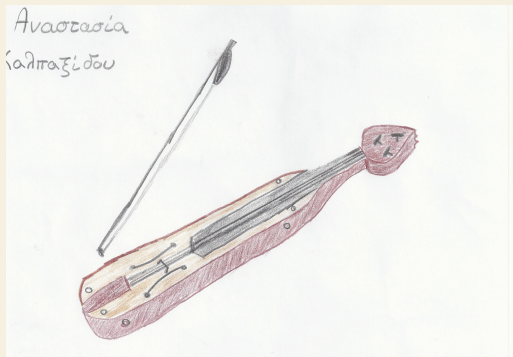
LIEBE GROSSMUTTER, DANKE...

von Kostas Kalpaxidis

Ich erlernte die ersten Schritte der pontischen Tänzen kurz nach meinen ersten kindlichen Gehschritten. Mein erster Tanzlehrer war meine mittlerweile verstorbene Grossmutter, ein Einwanderin der sog. ersten Generation in der Schweiz in den 50er-Jahre. Meine Grosseltern sind auch diejenigen, die mich mit Gesang in den Schlaf wiegten. Man sagt, dass ich nur dann aufhörte zu weinen, wenn sie am Singen waren. Ich durchging alle Tanzgruppen der Vereinigung, tanzte nicht nur in den vier

Ecken der Schweiz, sondern auch in den Nachbarstaaten, gemeinsam mit Leuten, die nicht nur meine guten Freunde wurden, sondern eine erweiterte Familie. Mit 14 Jahren habe ich meine Liebe zur pontischen Lyra (Kementze) entdeckt. Durch das Anhören der Alben meines Vaters, Privatstunden beim legendären Herrn **Yuras** in der Pontischen Vereinigung von Kawala während den Sommerferien, beim kürzlich verstorbenen **Nikos Georgiadis** aus Luzern, sowie sporadisch bei meinen Kollegen **Yannis Theodosiadis** aus Reutlingen habe ich die Kementze spielen gelernt. Seit über zehn Jahren begleite ich meinen guten Freund und Tanzlehrer der Vereinigung Christos Stavrianidis in jeder Probe unserer Tanzgruppen. Es ist wirklich ein wunderbares Gefühl unsere kleinsten bei ihrer erste Begegnung mit der wunderschönen Welt der pontischen Tänze zu begleiten. Es sind die erste Schritte der Annäherung an unsere jahrtausendalte Tradition. Ich wünsche mir, dass wir weiterhin mit Stolz, Leidenschaft und bestimmter pontischer Hartnäckigkeit die Aktivitäten der Vereinigung weiterführen, ganz im Sinne der Gründerväter vor 35 Jahren. Ich hoffe, dass die Flamme nie erlischt....

Αναστασία Καλπαξίδου

AM ANFANG STAND DAS TANZEN

Interview mit Christos Stavrianidis (Xeniteas, Oktober 2007)

Xeniteas: - Wann hast du mit dem Tanzen in der Vereinigung begonnen?

C.S.: -Seit der Gründung und da war ich 9 Jahre alt.

Xeniteas: - Alle Mitglieder und sicherlich die meisten in der griechischen Szene wissen, dass du leidenschaftlich nicht nur die pontischen, sondern auch sonstige griechische und andere (internationale) Tänze beherrscht. Sind deine Empfindung auf irgendeine Art und Weise speziell, wenn du die Tänze deiner Vorfahren (Red. die Pontische) tanzt?

C.S.: - ...bestimmt, denn die Wurzeln liegen bei einigen der Tänze doch ein paar tausend Jahren vor Christus zurück. Denke generell, dass wenn man in einem geschlossenen Kreis tanzt, entsteht eine spezielle Gruppendynamik und das kann dich bis zu einem Trance-ähnlichen Zustand bringen.

Xeniteas: - Heutzutage sind viele der Mitglieder unserer Tanzgruppe nicht-pontischer Herkunft. Darüber hinaus steigt auch bei Schweizern das Interesse, die Pontischen Tänze zu erlernen. Was löst diese Tatsache in dir aus?

C.S.: Eigentlich bei den Tänzer nicht-pontischer Herkunft, nichts besonderes und das aus einem einzigen Grund.....wer möchte, kann auch diesen Teil unserer doch so grossen, vielfältigen hellenischen Kultur kennenlernen. Ja klar, es füllt einem schon mit Stolz, wenn das Interesse so gross ist und es ist auch eine grosse Herausforderung. Unsere schweizerische Freunde, ja, da muss man ein grosses Lob ausspre-

chen... was die alles bereits kennen und vor allem was Sie alles unternehmen um ans Ziel zu gelangen, Hut ab!

Xenietas: - Frauen in Männertrachten. Bestimmt praktisch. Wie stehst du persönlich dazu?

C.S: - Ja praktisch, aber ansonsten nicht unbedingt das was wir wollen. Aber, was willst du denn dagegen tun, wenn doch das männliche Geschöpf in den Tanzgruppen eine „Raritätsware“ ist.

Odysseas Stavriandis

Xenietas: - Dein Lieblingstanz?

C.S.: Lieblingstanz, hmmm...ich hätte da schon einige für die ich den ersten Platz reservieren könnte ...aber der eindrücklichste ist und bleibt SERRA!

Xenietas: - Weshalb ist gerade dieser Tanz dein Lieblingstanz?

C.S.: -das ist pure Energie und Pathos was da rüber kommt !

Xenietas: - Tanzgruppen der Vereinigung in 5 Jahren. Deine Visionen?

C.S: - Ehrlich, wer weiss schon was morgen ist. Ok, denke das die Nachkommen den Gruppen uns so einige schöne und unvergessliche Auftritte beschere wird.

Xenietas: -Vielen Dank Christika.

C.S: - Darf ich noch direkt das Wort an unsere Tänzer/-innen "gross und klein" richten(?) „Pedes“, danke und weiter so!

DANKE

von Nassos Kosmidis

...über 20 Jahre auf der Bühne und 20kg mehr auf den Rippen, da soll mir doch jemand sagen, dass Tanzen gesund ist.

In all den Jahren in der Tanzgruppe, 6 Jahre im Vorstand, sind mir immer wieder Menschen begegnet, welche ich bewundere und ich mich nie direkt bedankt habe...

... meinen Eltern, Eleni und Konstantinos, welche mir überhaupt ermöglichten die „Enosis Pontion“ kennen zu lernen...

... Christos Stavriandis, danke für deine Geduld, deine Gradlinigkeit, konsequent an unseren Zielen zu arbeiten und unermüdlich :-)) zu trainieren...

... Alekos Kalpaxidis, Unermüdlich mit vielen (meistens wenigen) Helfern bis 6h in der Früh den Fest-Saal zu reinigen und abzugeben... überall am Helfen und sich für den Verein am engagieren...

... Georgos Venakis mit seinem Humor, der uns immer zum Lachen bringt...

... kira Chryssoula, welche in den Anfängen alle unsere Tanz-Trachten nähte...

... Jiorgos Michalopoulos mit seinem „Live Taoul“, welcher den Rhythmus zum Leben erweckte... Und allen denen, die vor und nach meiner aktiven Zeit den Verein zum Leben erhalten...Allen Tänzern und deren

Eltern, welche dies alles überhaupt ermöglichen...

DANKE

Nassos, fünfter von links. Auftritt im Jahre 1995

AUS DEM MUSS WURDE EINE LIEBE

von Fotis Kalpaxidis

Ich habe bis vor kurzem im Verein getanzt. Derzeit bin ich im Vorstand tätig. Der Verein wurde 1975 gegründet und damals hat es schon damit angefangen, dass ein Teil meiner Familie Mitglied wurde. Mein Vater war aktives Mitglied, später dann meine zwei älteren Brüder. Somit war es selbstverständlich das ich auch tanzen MUSSTE, obwohl ich es nicht wollte. Im Nachhinein hab ich es nicht bereut teilgenommen zu haben. Mit 7 Jahren fing alles an und ich bemerkte mit den Jahren, dass es gar nicht mal so übel war, wie ich es mir vorgestellt habe. Schon bald fand ich Anschluss und integrierte mich in die Gruppe. Im Verlauf der Jahre war die Bindung zu diesem Verein so groß, dass ich beschloss dem Vorstand beizutreten und weiterhin mich aktiv beteilige. Für die Zukunft wünsche ich dem Verein alles Gute, und hoffe das er lang erhalten bleibt.

WENN EIN MÄDCHEN, ... DAMALS NUR VIER JAHRE ALT

von Lia Kotsapokidou

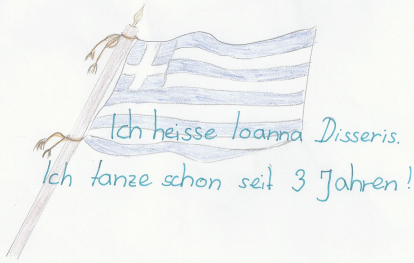
Wenn ein Mädchen beschliesst, mit zarten vier Jahren, die Musik zu fühlen und die pontische Tänze zu lernen...

Damals war sie die kleinste..., sowohl altersmässig, als auch was die Grösse anbelangt. Damals war sie das kleine Mädchen mit der Mütze der pontischen Tracht in den Augen und die Stiefel bis zu den Knien. Sie hat nie aufgehört zu tanzen. Sie war immer die kleinste Tänzerin, die immer zuletzt tanzte. Doch eines Tages belegte sie den ersten Platz und dann begann auch der Stress. Als führende Tänzerin war sie verantwortlich und musste auch Anweisungen erteilen. Als die Lyra ertönte, dachte sie nur noch an die restlichen Tänzer: "...werden die wohl meine Anweisungen hören?". Aber alles hat immer bestens funktioniert. Der Stress war weg, als hätte er nie existiert. Diese Erlebnisse sind einprägsam und natürlich unvergesslich!

Auftritt der Tanzgruppen am 24. Festival Pontischer Tänze in Ludwigshafen

Vorführung 2009

Ioanna Disseris

ICH WÜRDE SO GERN, WIEDER TANZEN...

von Nikoletta Papadopoulou

Ich war ungefähr 5 Jahre alt als mich meine Eltern das erste Mal in den pontischen Tanzunterricht gebracht hatten. Anfänglich hatte mir das Tanzen nicht viel bedeutet, doch je länger ich den Unterricht besuchte desto mehr spass machte es mir. Mit Aleko Kalpaxidis als meinen ersten Tanzlehrer, lernte ich tik, omal usw. Ich war sehr stolz, denn nicht jeder in meinem Alter hatte die Freude und den Willen die Tänze zu lernen. Heute finde ich es sehr schade, dass sich die „Großen“ entschieden haben aufzuhören. Jedoch ist es schön zu sehen, dass die „Kleinen“ mit viel Disziplin ihre Aufgabe besten meistern.

Yanna Tzikas

ΠΟΝΤΙΑ

Με λένε Γιάννα Τζίκας,
είμαι 11 χρονών και χορεύω
6 χρόνια στο χορευτικό
Σύλλογο Ποντίων γιατί μου αρέσει
πολύ ο χορός.

Ath. Michos

Ich heiße Athanasios
Michos und wohne in
Zürich Schwamendingen. Ich
bin 8 Jahre alt und tanze
seit 4 Jahren pontiaka,
aber ich komme aus
Livadero.

ΤΟ ΠΑΡΧΑΡ' - ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

της Ελένης Μεντεσιδου, αρχαιολόγου

*Παρχαρομάνα λάλεσε, ας έρχουν' οι ρομάνες,
Έγω τα χιονια έλυσσα και την χλοάδαν έγκα.*

Με αυτό το δίστιχο η παρχαρομάνα καλούσε τους παρχαρέτες στα παρχάρια του Πόντου. Τα παρχάρια ήταν ορεινές περιοχές κοντά σε κατοικημένα χωριά. Η λέξη προέρχεται από την πρόθεση παρά και το ουσιαστικό χωρίον και σημαίνει την περιοχή πλησίον του χωριού. Σε αυτές τις ορεινές περιοχές μετακινούνταν οι κτηνοτροφικές οικογένειες προκειμένου να περάσουν το καλοκαίρι. Σε μικρές καλύβες χτισμένες με φροντίδα διέμενε η παρχαρομάνα, που ήταν υπεύθυνη για τη φροντίδα του κοπαδιού και οι βοηθοί της, κοπέλες μικρότερης ηλικίας, οι ρομάνες. Θα πρέπει να σημειωθεί πως κάθε χωριό διέθετε παραπάνω από δύο παρχάρια. Αρχικά το κοπάδι μεταφερόταν σε χώρο αρκετά κοντά στο χωριό και έπειτα όσο προχωρούσε το καλοκαίρι και η βλάστηση αναπτυσσόταν ικανοποιητικά μετακινούνταν σε θέσεις ορεινότερες, πιο απομακρυσμένες από το χωριό της μόνιμης κατοικίας.

Η μετακίνηση του νοικοκυριού στο παρχάρ' ήταν επιβεβλημένη και γινόταν ανελλιπώς κάθε χρόνο από όλους τους κτηνοτρόφους καθώς στο βουνό οι συνθήκες για την εκτροφή των κοπαδιών ήταν ευνοϊκότερες. Δεν ήταν λίγες και οι περιπτώσεις ωστόσο, που αστικές οικογένειες εγκαθίσταντο σε ορεινούς οικισμούς για να παραθερίσουν απολαμβάνοντας το ήπιο ορεινό κλίμα.

Μετά τον ερχομό τους στην Ελλάδα οι Έλληνες του Πόντου αφού πρώτα ξεπέρασαν τις δυσκολίες που είχαν να αντιμετωπίσουν στη νέα τους πατρίδα και αφού προσαρμόστηκαν στις νέες συνθήκες ζωής, προσπά-

θησαν να επαναφέρουν στην καθημερινότητά τους τις πατροπαράδοτες συνήθειές τους. Εμφανίστηκαν επομένως σε ορεινές θέσεις κοντά σε κτηνοτροφικές κοινότητες μικροί οικισμοί. Επρόκειτο για την επιβίωση του θεσμού του παρχαρέματος λόγω πραγματικών αναγκών. Οι κτηνοτροφικές οικογένειες απλά συνέχισαν μια ωφέλιμη για την οικιακή τους οικονομία πρακτική μεταφέροντας κατά τη θερινή περίοδο τα κοπάδια τους σε θέσεις με ευνοϊκές για την εκτροφή τους συνθήκες. Οι οικισμοί στα παρχάρια διατήρησαν τον αρχικό τους χαρακτήρα και δεν διέφεραν αρχικά σε τίποτε από αυτούς του Πόντου.

Πρώτο παρχάρ' μετά το χωριό Άγιος Δημήτριος κοντά στο εξωκλήσι του Αγίου Παντελεήμονα

Στις μέρες μας, οικισμούς σε παρχάρια στη Ελλάδα συναντούμε κυρίως στον Νομό **Κοζάνης** στα χωριά **Άγιος Δημήτριος, Ακρινή, Κομνηνά και Τετράλοφο**. Με την πάροδο των χρόνων και την ανάπτυξη της τεχνολογίας επιβλήθηκαν αλλαγές στις συνθήκες ζωής στο παρχάρ'. Οι καλύβες, για παράδειγμα, έχουν μετατραπεί σε οικίες με ηλεκτρικό ρεύμα και ανέσεις που μία παρχαρομάνα των προηγούμενων δεκαετιών δεν θα φανταζόταν ποτέ. Μία ακόμη αλλαγή που παρατηρείται στα παρχάρια στην

Ελλάδα είναι πως ο δευτερεύον χαρακτήρα τους, ως παραθεριστικός προορισμός σταδιακά επικρατεί. Ο μεγαλύτερος αριθμός των επισκεπτών μεταβαίνει εκεί για διασκέδαση ενώ ακόμη και οι ελάχιστες κτηνοτροφικές οικογένειες που μεταφέρουν τα κοπάδια τους στο βουνό κα-τά τους θερινούς μήνες συχνά δεν μένουν εκεί αλλά μετακινούνται καθημερινά στο χωριό της μόνιμης κατοικίας τους.

Το παρχάρ' του Αγίου Δημητρίου

Όσα περιγράφονται παραπάνω ωστόσο, αν και απέχουν από την παραδοσιακή εικόνα του παρχάρ' όπως αυτή δημιουργήθηκε στον Πόντο, δεν μεταβάλουν τον χαρακτήρα του ως κτηνοτροφικό οικισμό. Πρόκειται άλλωστε για την επιβίωση της πρακτικής, τη συνέχισή της δηλαδή για τους ίδιους λόγους, από τους ίδιους ανθρώπους σε διαφορετικό απλά χώρο. Συν το χρόνο, όπως είναι φυσικό, επιβλήθηκαν αλλαγές οι οποίες όμως δεν διέφθειραν τον αρχικό χαρακτήρα της πρακτικής του παρχαρέματος.

Παράλληλα με την επιβίωση του παρχαρέματος ωστόσο, τα τελευταία χρόνια απαντάται το φαινόμενο της πραγματοποίησης πολλών εκδηλώσεων κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού οι οποίες φέρουν την επωνυμία «Παρχάρ'». Τη δεκαετία του '80 πρώτη

η “**Ένωση Ποντίων Ματσούκα**” της Θεσσαλονίκης πραγματοποίησε στο παρχάρ' του Αγ.Δημητρίου Κοζάνης την εκδήλωση “**Το Λάλεμα της παρχαρομάνας**”. Επρόκειτο για ένα συνάπτημα Ποντίων από τον Ελλαδικό χώρο, όπου για μία ημέρα αναβίωσαν έθιμα από τον Πόντο και γινόταν υπαίθριο γλέντι. Το γλέντι αυτό πραγματοποιούνταν ως αναβίωση ενός που γινόταν στα παρχάρια της περιοχής της Ματσούκας μετά την τέλεση του εθίμου τσ'ευδιάς.

Παρόμοιες υπαίθριες εκδηλώσεις, οι οποίες συνήθως περιορίζονται στην πραγματοποίηση γλεντιού, την παρουσίαση χορευτικών ομάδων ή την αναπαράσταση ποντιακών εθίμων πληθαίνουν συνεχώς και γίνονται σε πολλές ορεινές ή ημιορεινές περιοχές σε όλη την Ελλάδα. Οι διοργανωτές έχουν επιλέξει να χρησιμοποιούν την λέξη “παρχάρ'” στην ονομασία των εκδηλώσεων τους θέλοντας να δηλώσουν μία σύνδεση με τη συνήθεια του παρχαρέματος. Στην πραγματικότητα ωστόσο, το μοναδικό σημείο επαφής είναι η ορεινή τοποθεσία καθώς τίποτε από όσα διαδραματίζονται εκεί δεν αποτελούσαν μέρος της πρακτικής του παρχαρέματος, όπως αυτό γινόταν στον Πόντο. Ορθότερο είναι να θεωρήσουμε πως το παρχαρέμα αποτελεί την έμπνευση για την δημιουργία ενός νέου φαινομένου, την πραγματοποίηση εκδηλώσεων σε ορεινές περιοχές κατά τους θερινούς μήνες.

Σύμφωνα με τον ορισμό της λαογραφίας, κάθε τι που πράττει, ενεργεί και λέγει ο λαός αποτελεί αντικείμενό της. Ο λαός συνεχίζει να πράττει, να ενεργεί και να λέγει ακόμη και στις μέρες μας, οπότε το αντικείμενο της λαογραφίας ευρύνεται και εμπλουτίζεται. Ειδικότερα, η πλούσια ποντιακή λαογραφία εμπλουτίζεται από τις δράσεις και εκφράσεις του ακόμη δραστήριου ποντιακού λαού. Μία από τις πρακτικές

που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια και αποκτά συνεχώς μεγαλύτερη δημοτικότητα είναι οι εκδηλώσεις με την επωνυμία “Τα Παρχάρια”. Η δημιουργία είναι ex officio κάτι θετικό. Είναι θετικό να γίνονται μία σειρά από ποντιακές εκδηλώσεις πλούσιες σε περιεχόμενο και παραπομπές στην ποντιακή λαογραφία. Θα πρέπει όμως να αποφευχθεί η σύγχυση. Θα πρέπει να διαχωρίζονται οι πολιτιστικές εκδηλώσεις ποικίλου περιεχομένου από μία πρακτική που για πολλά χρόνια επιβιώνει και εξελίσσεται μέσα στον χρόνο.

Η πρακτική του παρχαρέματος έχει χάσει σήμερα την χρησιμότητά της. Το μόνο που απομένει στους σημερινούς Ποντίους είναι η επιβίωσή της, η οποία θα πρέπει να γίνεται φροντισμένα και με σεβασμό στις παραδοσιακές δομές προκειμένου η επερχόμενες γενιές να έχουν την ευτυχία να γνωρίσουν ένα γνήσιο κομμάτι του πλούσιου Ποντιακού πολιτισμού.

Η παραμονή στο Παρχάρ' είναι τρόπος ζωής, που ακούσια σε μεταφέρει στο παρελθόν, στη χαμένη σου πατρίδα. Η φυγή από εκεί είναι φυγή από ένα ζωντανό ακόμη κομμάτι του Πόντου. Για το λόγο αυτό θα ήταν ευτύχημα αν καταφέραμε να διασώσουμε το θεσμό και να τον μεταφέρουμε ατόφιο στα παιδιά μας.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

- Ελευθεριάδης Ε.**, Λαογραφικά Λαραχανής της Μασσούκας του Πόντου, Αθήνα 1992
- Λαπαρίδης Ν.**, Ο Δήμος Ελλησπόντου, Τα Μπουτσάκια του Ν. Κοζάνης, Ιστορική αναδρομή, Θεσ/νίκη 2003
- Λαπαρίδης Ν.**, Τα Παρχάρια της Μασσούκας, Θεσ/νίκη 1998
- Λουκάτου Δ.Σ.**, Εισαγωγή στην Ελληνική Λαογραφία, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1978.
- Μεντεσίδου Ε.**, Τα Παρχάρια στον Αγ. Δημήτριο Κοζάνης στο “Πόντος. Θέματα Λαογραφίας του Ποντιακού Πολιτισμού”, Αθήνα 2008.

Το παρχάρ' του Αγίου Δημητρίου, η ευρύτερη περιοχή του και στο βάθος το παρχάρ' του Τετραλόφου

PARCHAR- GESTERN UND HEUTE

von Eleni Mentesidou, Archäologin

Unter “Parcharia” sind Bergweiden in der Nähe von bewohnten Ortschaften zu verstehen. In solchen Bergweiden begaben sich die Bauernfamilien mit ihrem Vieh, um den Sommer zu verbringen. In kleinen, sorgfältig erbauten Hütten lebte die “Parcharomana” (Bergweidechefin), die für die Pflege der Herde verantwortlich war, zusammen mit ihren Assistentinnen, jüngere Mädchen, die “Romanes” hiessen. Jedes Dorf besass mehr als zwei “Parcharia”. Zunächst hielt man die Herde auf einer Bergweide in der Nähe des Dorfes, später jedoch, mit dem Fortschreiten des Sommers und der entsprechenden Entwicklung der Vegetation, wurde sie in höhere Lagen, weiter weg vom Dorf, gebracht.

Das alljährliche Verschieben des gesamten Haushalts während des Sommers war notwendig und wurde von allen Bauernfamilien durchgeführt, weil die Bedingungen für die Zucht der Herden günstiger waren. Es gab sogar ein paar Fälle städtischer Fa-

milien, die während der Sommerzeit in "Parcharia" residierten, um das milde Bergklima zu genießen.

Nach Ankunft der Flüchtlinge aus Pontos in Griechenland und nach Überwindung der ersten Schwierigkeiten, mit denen sie in ihrer neuen Heimat konfrontiert waren, versuchten sie ihre traditionellen Gewohnheiten wieder aufzunehmen. Somit entstanden in gewissen Bergregionen wieder kleine Siedlungen. Dabei ging es sowohl um das Überleben einer Tradition, als auch um einen tatsächlichen Bedarf zu decken. Die Bauernfamilien zogen mit ihren Herden während der Sommerzeit auf die Bergweiden, um günstigere Bedingungen zu finden.

Heutzutage existieren Parcharia-Siedlungen vor allem in der Region von Kozani (Aghios Dimitrios, Akriini, Komnina und Tetralofos). Selbstverständlich hat die Technologie in das Leben Einzug genommen, so dass die Hütten mittlerweile über Strom und sonstige Bequemlichkeiten verfügen, von denen die "Parcharomanas" vergangener Jahrzehnte nur träumen konnten. Eine weitere Neuerung ist, dass sich der sekundäre Charakter der Parcharia, nämlich derjenige als Ferienort, sich durchgesetzt hat. Die Mehrheit der Besucher geht heute dorthin, um zu entspannen. Fast alle Bauernfamilien leben nicht mehr dort, sondern pendeln täglich aus ihrem Dorf.

Auch wenn der traditionelle Charakter der Parcharia sich leicht verändert hat, ändert dies nichts an der Tatsache, dass sich das Geschehen in den landwirtschaftlichen Siedlungen auf den Bergen abspielt und der Bergaufzug der Herden während der Sommerzeit immer noch das zentrale Ele-

ment bleibt.

In den achtziger Jahren wurden jedoch diverse, sommerliche Veranstaltungen ins Leben gerufen, die mit der Bezeichnung "Parchar" betitelt wurden. Tatsache ist, dass sich diese Veranstaltungen ausschliesslich auf Tanzvorführungen, musikalischen Darbietungen und allenfalls Vorführungen von Bräuchen begrenzen.

Wiederbelebung des Brauchs in Deutschland

Es ist gut, wenn solche Veranstaltungen, die reich an Inhalt und Verweise auf die pontischen Folklore sind, organisiert werden. Unklarheiten sollten jedoch vermieden werden. Wir müssen zwischen den kulturellen Veranstaltungen und einer Tradition, die seit vielen Jahren überlebt und sich im Verlauf der Jahre entwickelt hat, unterscheiden.

"Parcharia" haben nun ihre Nützlichkeit verloren. Was heute den Pontiern bleibt, ist das Überleben eines Brauchs, der gepflegt werden sollte, so dass künftige Generationen das Glück haben, ein wahres Stück der reichen pontischen Kultur erleben zu können.

Das Verweilen im "Parchar" ist eine Lebensart, die dich in die Vergangenheit, in die verlorene Heimat führt. Es ist ein Teil von Pontos, der immer noch lebendig ist. Aus diesem Grund wäre es sehr wichtig, diesen Brauch zu retten und an unsere Kinder weiter zu geben.

ΕΞΟΔΟΣ ΣΟ ΠΑΡΧΑΡ' - ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΕΘΙΜΟΥ ΣΤΗΝ ΣΤΟΥΤΓΚΑΡΔΗ

των Σοφία Παράσογλου & Σεβαστής Συμμεωνίδου

Παρχάρια, βουνά, καλύβες, κοπάδια, παρχαρομάνια! Αυτές ήταν οι λέξεις που ακούγαμε από τους παλιούς όταν διηγούντουσαν τη ζωή τους τα καλοκαίρια.

Αυτές τις λέξεις είχαν και οι πρωτοπόροι της Ποντιακής Εστίας στη Στουτγκάρδη της Γερμανίας στο μυαλό τους όταν αποφάσισαν να αναβιώσουν το έθιμο της *εξόδου σο παρχάρ'*.

Έψαξαν και βρήκαν ένα μέρος στη ξενιτιά και οργάνωσαν μια εκδήλωση γεμάτη ήθη και έθιμα από τον Πόντο που κορύφωθηκε με ένα υπαίθριο γλέντι, οπού πήραν μέρος κυρίως νέοι της 3ης αλλά και 4ης γενιάς των μεταναστών της Γερμανίας.

Η θεατρική ομάδα του συλλόγου «Μύριοι» κατάφερε μέσω της θεατρικής παράστασης "Τ' ορωμαν" και τη βοήθεια της σκηνοθέτριας Θωμαΐς Κυζιρίδου να καταδείξουν τη ζωή στα παρχάρια του Πόντου. Μετέδωσαν σε όσους ήταν παρών το ξεχωριστό αυτό έθιμο των προγόνων μας στους ορεινούς βοσκοτόπους τις αλησμόνητης πατρίδας.

Από την αναπαράσταση του εθίμου

Οι νέοι της Εστίας μας μετέφεραν μέσω των χορών, των τραγουδιών και των ποντιακών εδεσμάτων, τον τρόπο ζωής των προγόνων μας και μας κράτησαν στη ροή της παράδοσης.

Ένα δημοτικό τραγούδι που μας δίνει τον τρόπο ζωής της Παρχαρομάνιας (ευχαριστούμε τον κ. Ιωαννή Δελόγλου για την ευγενική παραχώρηση)

*Παρχαρομάνια ανέβηκε
Φλεβάρη στα λιβάδια,
Στου Μίρη και στου Κοβλακά
Εκεί στις άσπρες πέτρες*

*Μικρές, μεγάλες φύλαγε
Σαράντα αγελάδες
Κι άλλα τόσα εφύλαγε
Μοσχάρια σαν ζαρκάδια.*

*Στήνει εκκλησιά από τυρί,
Βήμα Αγιο από μυτζήθρα
Και στο χωριό με τους κροτινούς
Κατέβαζε το γάλα.*

*Το γάλα μοσχοβόλησε
Και πνίγηκε ένας λύκος,
Λύκος μαζί με το ζευγά
Και με τα βόδια αντάμα.*

*Το γάλα μοσχοβόλησε
Και πνίγηκε ένας λύκος,
Λύκος μαζί με το ζευγά
Και με τα βόδια αντάμα.*

Από την αναπαράσταση του εθίμου

“EXODOS SO PARCHAR” - WIEDERBELEBUNG EINES BRAUCHS

von Sofia Parasoglou & Sewasti Symmeonidou

Parcharia, Berge, Hütten, Herden, Parcharomana! Dies waren die Worte, die wir von unseren Vorfahren hörten, als sie ihr Leben im Sommer beschrieben.

Solche Worte hatten die Pioniere aus dem Verein „Pontiaki Estia“ in Stuttgart im Sinn, als sie sich entschieden haben den Brauch der Parcharia (Alpaufzug) wiederbeleben zu lassen.

Sie suchten und fanden einen Platz in Deutschland, organisierten einen Tag voller Sitten und Gebräuche aus Pontos und beendeten diesen mit einem Fest im Freien, wo vor allem die Jugend aus der dritten und vierten Generation der Pontisch-Griechischer Einwanderer in Deutschland teilgenommen hat.

Die Theatergruppe „Myrhy“ des Vereines hat es durch das Theaterstück „T’oroman“ und mit Unterstützung der Regisseurin Frau Thomai Kyziridou geschafft uns das Leben in Pontos näher zu bringen. Sie haben es insbesondere geschafft den Anwesenden das zu zeigen, was unsere Vorfahren auf den Almen der unvergessenen Heimat jeden Sommer alles erlebt haben.

Die Jugend des Vereins zeigte durch Tänze, Lieder und pontischen Gerichten, die Lebensweise unserer Vorfahren und hielten uns in den Fluss der Tradition.

Wiederbelebung des Brauchs in Deutschland

KOSMETIKSTUDIO
OREA
DIMITRA EFTHIMIADIS
EIDG. GEPR. KOSMETIKERIN
CORDULAPLATZ 6
5400 BADEN
056 222 26 47
DIMITRA@HISPEED.CH

Protekta

Rechtsschutz

bellini®
Menschen . Netze . Chancen

„Sofien Sie
brillante
Akzentte“

Nail Studio Sofia
Stampfenbachstrasse 146
8006 Zürich
Tel: 043 268 09 70
www.nailstudiosofia.ch

RESTAURANT «ZUM GRIECH»
Schweizer Qualität mit griechischer Fantasie!
Familie Kapetanidis
Zürichstrasse 105 • 8123 Ebmatingen
Telefon 044 980 03 33 • Telefax 044 980 33 44
www.zumgriechen.ch • info@zumgriechen.ch
Öffnungszeiten: Mo–Fr 09.00–14.00 Uhr und 17.00–24.00 Uhr
Sa 16.00–24.00 / Sonntag auf Anfrage

THRAKI GmbH

HELLAS SHOP
Griechische Spezialitäten
www.thraki.ch
Email: food@feta.ch

GRIECHISCH, MEDITERRANE & FISCHSPEZIALITÄTEN

POSEIDON

AATHALSTRASSE 5
8610 USTERTEL. 044 941 50 11
FAX 044 941 48 38

DIE ESSKULTUR DER GOETTER

www.anek.ch

Nektarios Simandirakis

GENERALAGENTUR FÜR DIE SCHWEIZ

KNOSSOS REISEN

SWISS TRAVEL SECURITY – REISEGARANTIE

Baumackerstrasse 35 8050 Zürich

Tel. 044 312 23 23 info@knossosreisen.ch Fax 044 312 23 73

GRUENAU

G. Tasmalis

- Service
- Frontscheibenservice
- Reparaturen aller Marken

Bändlistrasse 29
8064 Zürich

Tel.044/4315164 – Fax.044/4301929

Taverna Apollo
Ueberlandstr. 14
CH - 8051 Zürich
Tel. 044 311 61 00
Fax 044 311 61 15
www.tavernaapollo.ch

PAPARIS
TRANSPORTE GMBH

www.paparis.com info@paparis.com Tel. 043 268 04 44/45

Schweiz – Griechenland
Griechenland – Schweiz

Anatoli Salonidis Fantidis

Lindenweg 6 8153 Rümlang

www.hairandbeautypalace.ch

 CARROSSERIE
Hauser
 SPENGLEREI · MALEREI

24 h, 365 Tage für Sie da!

0800 30 60 60

Gewerbehallenstr. 4, 8304 Wallisellen
www.carrosserie-hauser.ch

TÜV-geprüfter Carrosseriebetrieb

KANTOS
 Greek Wines

info@kantos.ch

www.kantos.ch

**Mittelmeer-
Spezialitäten**

2x in Zürich

Läbis 1 Brunngasse 6 8001 Zürich Tel. 044 261 41 13 Fax 044 260 73 34	Läbis 5 Hardtstr. 126 8005 Zürich Tel. 044 440 65 80 Fax 044 440 93 51
--	---

www.laebis.ch

Die Mobiliar
Versicherungen & Vorsorge

Generalagentur Zürich
Konstantinos Kalpaxidis
Versicherungs- und Vorsorgeberater
Nüschelestrasse 45, Postfach, 8021 Zürich
Telefon 044 217 99 54, Natel 079 635 23 25

281108/0004

MYTHOS CAFÉ IMBISS GmbH
STAUFFACHERSTR. 35
8004 ZÜRICH
TEL./FAX 044 372 29 54

Konstantinos Papacharisiou
Geschäftsführer

P.P EXPRESS
TRANSPORT
IMPORT/ EXPORT

DEZ- ERNÄHRUNGS-ZENTRUM
BERATUNG
ORJIN SCHMERZ MITTEL
VERKAUF
PAVLIDIS PAVLOS
SCHWELLBRUNNERSTR.55
9100 HERISAU

NAT : 078/ 691 36 93
VETR : 078/ 776 24 52

ARTOS

Bäckerei - Konditorei
Stavros Takvoryan Bremgartenstrasse 66 8003 Zürich
www.artosbaeckerei.ch

Η Ένωση Ποντίων Ελβετίας ευχαριστεί επίσης την ευπατρίδη ιατρό κ. Σουμέλα Τερζάνη η οποία **και φέτος** έκανε μία γενναιοδωρη χορηγία των CHF 1'000, και **όλα** της τα μέλη για την έγκαιρη πληρωμή της συνδρομής τους. Με την βοήθεια και την συμμετοχή **όλων** μας κάθε στόχος μπορεί να γίνει πραγματικότητα. **Η Ρωμανία κι' αν 'πέρασεν ανθεί και φέρει κι 'αλλο.**

...wir fordern keine Rache, lediglich das Recht zum Gedenken...

«...ούτε επιτρέπεται να θυσιάσουμε την ιστορική αλήθεια σε καμία σκοπιμότητα, όπως, δυστυχώς, καθιερώθηκε να γίνεται απ' τον καιρό που χαραχτηκε η λεγόμενη ελληνοτουρκική φιλία. Η άστοχη τακτική της αποσιώπησης των γεγονότων της Ιστορίας ήταν ίσως κι' ένας απ' τους λόγους που τόσο άσκημα πορεύτηκε η «φιλία» με τους Τούρκους. Να ρίξουμε τον πέπλο της λήθης στο παρελθόν αλλά να ξέρουμε, όχι να κρύβουμε...»

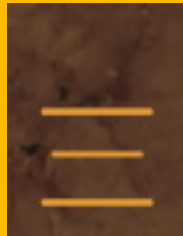
Δημ. Ψαθά "Γη του Πόντου"

ΕΝΩΣΗ ΠΟΝΤΙΩΝ ΕΛΒΕΤΙΑΣ

1975-2010

35 Χρόνια Ζωής και Προσφοράς

Τεύχος 5 • Τρυγομηνάς 2010
Ausgabe Nr. 5 • Oktober 2010

...δεν ζητάμε εκδίκηση, δικαίωμα στη μνήμη ζητάμε...